

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra zahradní a krajinné architektury

Krajinářský park – historie a současnost

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ing. Barbora Eliášová, Dis.

Autor práce: Petra Svitáková

2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma **Krajinářský park - historie a současnost**

vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v příložené bibliografii.

V Praze dne:.....

.....

podpis autora práce

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat všem, kteří mi pomohli při shromažďování informací a kompletaci dokumentů bakalářské práce. Velké poděkování patří za poskytnutou dokumentaci a velice zajímavé rady kastelánovi zámku ve Slatiňanech Ing. Jaroslavu Buštovi. Zvláštní poděkování patří vedoucí bakalářské práce Ing. Barboře Eliášové, Dis. za aktivní přístup při odborných konzultacích a vedení při zpracování bakalářské práce na téma Krajinářský park – historie a současnost. Vedení paní Ing. Barbory Eliášové, Dis. bylo velice inspirující a motivující.

SOUHRN

Práce je zaměřena na historii a současnost krajinářských parků. Je zde shrnut vznik a vývoj jednotlivých etap krajinářského parku v Anglii, Evropě a v České republice. Tento styl vzniká jako protest proti formálním úpravám okolo roku 1700. Prvními průkopníky myšlenky tohoto stylu byli malíři, filosofové a básníci. Hlavním cílem a myšlenkou bylo navrácení k přírodě.

Jsou zde také popsány vlivy na tvorbu krajinářského stylu, které ovlivnily jeho podobu až do dnešních dob. Práce se také zabývá významnými tvůrci krajinářských parků u nás i v zahraničí a také dílům vzniklých v počátcích tohoto stylu. K významným architektům a tvůrcům této doby například patří William Kent, Lancelot Brown, William Chamberse, J.C.Loudon. V České republice tento sloh proslavil Eduard Petzold. Jsou zde popsány vybrané významné parky u nás i v zahraničí. V České republice jsou vybrané parky členěny dle krajů. Z každého kraje je vybrán jeden významný zástupce a podrobněji popsán.

Část práce je také zaměřena na současnost v tvorbě krajinářských parků, kde je kladen důraz i na možné využití tohoto stylu v soukromých zahradách. Práce se také zabývá popisem jednotlivých principů krajinářských parků. Tyto principy jsou dokládány na příkladech dvou vybraných krajinářských parků u nás a v zahraničí. Jedná se o zámecký park ve Slatiňanech a anglický park ve Stowe. Jednotlivé principy jsou znázorněny na mapě a pomocí fotodokumentace. K hodnoceným principům patří základní prvky, filozofie, terén, výsadba, voda a stavební doplňky.

Klíčová slova: krajinářský park, Lancelot Brown, Slatiňany, Stowe, principy

SUMMARY

The work focuses on the history and present of landscape parks. There is summarized the formation and development of individual stages of landscape park in England, Europe and the Czech Republic. This style origins as protest against the formal modifications around 1700. The first pioneers of the main idea of this style were painters, philosophers and poets. The main goal and idea was the return to nature.

There are also described the effects on the creation of landscape style, which influenced its appearance until now. The work also deals with important makers of landscape parks in the Czech Republic and abroad as well as with works created at the beginning of this style. The most significant architects and designers of this period include, for example, William Kent, Lancelot Brown, William Chambers, J.C. Loudon. In the Czech Republic this style was made famous by Eduard Petzold. Then some selected important parks in our country and abroad are described. Selected parks in the Czech Republic are divided by their region. From each region the most significant a representative park is selected and described in more detail.

Part of the work is also focused on the present creation of landscape parks, where the main goal is the possible use of this style in private gardens. The paper also focuses on the principles of landscape parks. These principles are shown in two examples of landscape parks in our country and abroad. It is a park in Slatiňany and English Park in Stowe. The individual principles are illustrated by the map and photographs of parks. The discussed principles are basic elements, philosophy, terrain, planting, water and building accessories.

Key words: landscaped park, Lancelot Brown, Slatiňany, Stowe, principles

Obsah

Obsah	6
1. ÚVOD.....	9
2. CÍL PRÁCE	10
3. LITERÁRNÍ REŠERŠE	11
3.1 VZNIK A VÝVOJ KRAJINÁŘSKÉHO PARKU.....	11
3.1.1 Vznik a vývoj krajinářského parku v Anglii	11
3.1.2 Vznik a vývoj krajinářského parku v ČR.....	12
3.1.3 Vliv na tvorbu krajinářského parku	12
3.1.3.1 Vliv na tvorbu krajinářského parku v Anglii.....	12
3.1.3.2 Vliv na tvorbu krajinářského parku v ČR	13
3.1.4 První krajinářské parky.....	14
3.1.4.1 První krajinářské parky na území Anglie	14
3.1.4.1.1 Blenheim	14
3.1.4.1.2 Harewood.....	15
3.1.4.1.3 Chatsworth.....	16
3.1.4.1.4 Rousham	16
3.1.4.1.5 Sheffield Garden	17
3.1.4.2 První krajinářské parky na území ČR	18
3.1.4.2.1 Krásný Dvůr	18
3.1.4.2.2 Lednice na Moravě.....	19
3.1.4.2.3 Sychrov.....	22
3.1.4.2.4 Průhonice	23
3.1.4.2.5 Hluboká nad Vltavou.....	28
3.1.4.2.6 Vlašim.....	29
3.2 VÝZNAMNÍ TVŮRCI KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ	29
3.2.1 Významní tvůrci v Anglii	29
3.2.1.1 Alexander Pope	29
3.2.1.2 William Kent	30
3.2.1.3 Lancelot Brown	30
3.2.1.4 William Chamberse	30
3.2.1.5 Humphry Repton.....	31
3.2.1.6 J. C. Loudon	31
3.2.2 Významní tvůrci v Evropě.....	31
3.2.2.1 Hermann Ludwig Heinrich Pückler.....	31
3.2.3 Významní tvůrci v ČR.....	33

3.2.3.1	Eduard Petzold	33
3.3	VYBRANÉ VÝZNAMNÉ KRAJINÁŘSKÉ PARKY SOUČASNOSTI	35
3.3.1	Vybrané významné parky v Anglii a Irsku.....	35
3.3.1.1	Prior garden.....	35
3.3.1.2	Stourhead.....	36
3.3.1.3	Castle Howard	36
3.3.1.4	Painshill	38
3.3.1.5	Kedleston.....	38
3.3.1.6	Dyrham park.....	39
3.3.1.7	Birr castle.....	39
3.3.1.8	Hidcote Manor	41
3.3.2	Vybrané významné parky v Evropě	41
3.3.2.1	Park Łazienki.....	41
3.3.3	Vybrané významné parky v ČR	42
3.3.3.1	Rozdělení vybraných významných krajinářských parků dle krajů	42
3.3.3.1.1	Pardubický kraj.....	42
3.3.3.1.2	Karlovarský kraj.....	42
3.3.3.1.3	Plzeňský kraj.....	43
3.3.3.1.4	Ústecký kraj.....	44
3.3.3.1.5	Jihočeský kraj	45
3.3.3.1.6	Středočeský kraj.....	46
3.3.3.1.7	Liberecký kraj	47
3.3.3.1.8	Královéhradecký kraj.....	47
3.3.3.1.9	Kraj Vysočina	48
3.3.3.1.10	Jihomoravský kraj.....	48
3.3.3.1.11	Olomoucký kraj	49
3.3.3.1.12	Moravskoslezský kraj	51
3.3.3.1.13	Zlínský kraj.....	51
3.4	CHARAKTERISTIKY KRAJINÁŘSKÉHO PARKU.....	52
3.4.1	Základní prvky	52
3.4.2	Filozofie	53
3.4.3	Terénní úpravy	53
3.4.4	Výsadba	54
3.4.5	Voda	54
3.4.6	Stavební doplňky	54
3.5	SOUČASNOST V TVORBĚ KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ	54

3.5.1	Zahrady současnosti a využití stylu v soukromých zahradách	55
4.	MATERIÁL A METODY	58
5.	Výsledky	60
5.1	DETAILNÍ ZPRACOVÁNÍ VYBRANÝCH KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ U NÁS A V ZAHRANIČÍ	60
5.1.1	ZÁMECKÝ PARK SLATIŇANY	60
5.1.1.1	Vztahy v území	60
5.1.1.2	Zámek.....	60
5.1.2	Park	61
5.1.2.1	Historie zámeckého parku.....	61
5.1.2.2	Koncept parku	62
5.1.2.3	Zajímavé dřeviny parku	62
5.1.2.4	Zhodnocení parkové kompozice	64
5.1.2.5	Jednotlivé ukázky použitých principů v parku.....	65
5.1.3	STOWE.....	72
5.1.3.1	Širší vztahy v území	72
5.1.3.2	Historie zámku a parku	72
5.1.3.3	Koncept parku	73
5.1.3.4	Zhodnocení parkové kompozice	74
5.1.3.5	Jednotlivé ukázky použitých principů v parku.....	74
6.	DISKUZE.....	80
7.	ZÁVĚR	81
8.	SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ.....	82
9.	SEZNAM LITERATURY	85
10.	SAMOSTATNÉ PŘÍLOHY	88

1. ÚVOD

Postupný vznik krajinářských parků lze datovat již od 17. století. Koncept krajinářského parku se měl co nejvíce podobat přírodě a přivést zpět populaci k přírodě a jejímu vnímání. I když byl sloh často idealizovaným nahlížením na krajinu, můžeme dnes říci, že se to průkopníkům a tvůrcům tohoto stylu povedlo. Mnohé parky budované v barokním stylu se přetvářeli v krajinářském slohu. Důležité byly principy využívané při tvorbě. Tyto principy můžeme pozorovat i dnes, kdy mnoho lidí chodí obdivovat krásy „přírodní krajiny“, po staletí se vyvíjející. Tato místa mohou a často i slouží jako naučné prostředky pro další generace.

2. CÍL PRÁCE

Práce je zaměřena na historii a současnost krajinářských parků. Jsou zde popsány jednotlivé etapy vzniku stylu. Práce se věnuje i historii jednotlivých parků. Zároveň práce pojednává o vybraných významných tvůrcích a parcích tohoto období u nás i v zahraničí. Cílem je shrnutí principů při tvorbě krajinářských parků, které se uplatňovaly při tvorbě přírodně – krajinářských parků u nás i v zahraničí. Tyto principy jsou dokládány na vybraných krajinářských parcích u nás a v zahraničí. Jedná se o park ve Slatiňanech a ve Stowe. Práce je doplněna o mapy dokladující principy krajinářských parků a komentovanou fotodokumentací.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 VZNIK A VÝVOJ KRAJINÁŘSKÉHO PARKU

3.1.1 Vznik a vývoj krajinářského parku v Anglii

Vznik krajinářského parku datujeme okolo roku 1720. Byl to protest proti symetrickým a formálním zahradám francouzským. V této době byl formální styl chápán jako nepřirozený, proto vzniká nový styl „krajinářský“. Začátky tohoto stylu byly nejisté. V roce 1794 začínají zahrady tohoto stylu zabírat území ve svém okolí. Nový sloh se formoval v myšlenkách filozofů a básníků, jako Alexander Pope, Joseph Addison, Stephen Switzer. Inspirací zakladatelů byla barokně romantická římská krajina, kterou ve svých malbách znázorňovali významní umělci. Do podvědomí se ho pokoušeli rozvinout významní umělci. Jeden z prvních představitelů tohoto stylu byl John Vanbrugh, který do svých děl umisťoval mnoho staveb. Roku 1729 se William Kent pokouší o zahradu nového stylu v Chiswiku u Londýna při sídle Earla z Burlingtonu. Jedna z prvních Kentových zahrad se však zachovala až v Roushamu u Oxfordu. Časem se v praxi v tvorbě parků vytvořily dva směry, jeden se přikláněl k Brownovu poetickému pojetí a druhý směr se přikláněl k malebnému a romantickému pojetí jiných zahradních tvůrců. V tomto stylu byly v zahradách stavěny všemožné překvapující prvky, jako například řecké chrámy, sochy, gotické zříceniny, jeskyně, pomníky oblíbených zvířat. Často se stávalo, že do té doby formální symetrické zahrady se za obrovských nákladů měnily na anglické parky. Kolem roku 1830 už byla přetvořena rozsáhlá území. V Anglii se odedávna silná zahradní tradice opírá o teorii. Byl zde vždy veliký zájem o rostlinu. John Tradescant procestoval Evropu a dovážel semena a cibule. Zájem o zahrady, zahradnictví a botaniku pomohl rozvoji a vzniku nových společností. Roku 1804 vzniká London Horticultural Society. Krajinářský park respektuje reliéf krajiny jen zdánlivě, jelikož se jednotlivé části nákladně a pracně upravují. Podtrhuje malebnost a půvab, při kterém komponuje barevné skupiny keřů a stromů (Hyams, 1964; Sedlmayr, 1996; Pacáková-Hošťálková a kol., 1999; Pavlátová a Ehrlich, 2004; Turner, 2008).

Lze říci, že zahradní umění je ze všech tvořených děl nejobsáhlejší. Snaží se snoubit architekturu a sochařství s okolní krajinou. Pracuje s jednotlivými prvky přírody a utváří z nich celek. Jednotlivé části jako stromy a keřové skupiny, s vodními plochami, trávnickovými plochami. Do volných ploch vkládá ornamenty tvořené z květin (Sedlmayr, 1996).

Vznik krajinářského parku byl též ovlivněn změnou vztahu lidí k přírodě. A to z aktivního na pasivní (Sedlmayr, 1996).

3.1.2 Vznik a vývoj krajinářského parku v ČR

V našich podmínkách se začíná nový styl rozvíjet koncem 18. století. Lze jí charakterizovat značnou bohatostí forem, podpořenou rozmanitostí prostředí. V našich podmínkách se časem uplatňoval jak vliv přímý významných anglických krajinářů, tak i vliv zprostředkovaný, a to díly z Evropských zemí (Pavlátová a Ehrlich, 2004).

V 19. století je kompoziční idea rozdílná od dosavadního vývoje přehledných symetrických květinových parterů, podivuhodných stavbám, nastupuje přírodní nazírání na prostor. Mnohdy je tvořena na velkých prostranstvích, obzvláště je tvořena na původních barokních dispozicích (Dokoupil a kol., 1957).

Pokračující vliv anglického krajinářství přichází do Čech přes Německo, studiem v Anglii nebo prací cizích architektů povolanych k nám. Ti k nám přináší tvorbu přirozených scenérií, kde architektura zastává jen malou část, a spíše doplňuje krajinu. Jedná se však o krajinu uměle komponovanou, která je vytvářena dle teoretických zásad a nauk. Tento sloh opouští architektonický základ, a přechází z přehledných blízko umístěných parterů do parků zabírajících hektarová území, která upravuje na krajinný obraz. Tehdy zahrada spojuje moderního člověka s krajinou (Dokoupil a kol., 1957).

3.1.3 Vliv na tvorbu krajinářského parku

3.1.3.1 Vliv na tvorbu krajinářského parku v Anglii

Hofman (1981) uvádí: „anglický zahradní sloh je reakcí na přežitou formální zahradu (nebo také geometrickou zahradu)“ (Hofman a Motl, 1981).

Karel Tiege jednoznačně formuluje změnu člověka k přírodě slovy: „Ve francouzském parku dominuje architektura; vegetace i voda je plně podrobena architektonickému plánu, příroda je tu negována a nahrazena kamennou, vodní i vegetální architekturou a sochou. V anglickém parku se architektura neguje jakožto architektura, změní se v krajinnou kompozici... Anglický park (zahradu) je možno definovat jako komponovanou krajinu“ (Otruba, 2005).

Hlavním principem formální zahrady je, že zahrada je samostatným celkem, který nenapodobuje přírodu a stává se uměleckým výtvozem. Používá se v ní do různých tvarů sestříhaná zeleň. Formální zahrada je zcela členěna do pravidelných tvarů. Toto znázorňování zahrady, které lze nazvat též jako „znásilňování“, bylo hlavním důvodem k tvorbě nového stylu. Nový styl byl v počátcích silně ovlivňován romantismem. Již filozofové uvádějí, že terén v zahradě má být přirozeně zvlněný. Umělé prvky se mají nahrazovat přírodními útvary. Jako všechno, tak i zahradní sloh je ovlivňován ekonomickým hlediskem. Což dokládá i fakt, že formální zahrady jsou ekonomicky nákladné. Dalším faktorem je i místo vzniku krajinářských parků – Anglie. Tento fakt ovlivňují místní přírodní podmínky i způsob hospodaření. Dalším výrazným vlivem je i příliv cizokrajných rostlin. Oproti formálním zahradám, kde se využívají spíše druhy snadno tvarovatelné a málo druhově bohaté. Cizokrajné dřeviny toto tvarování buď nesnášejí, nebo díky tvarování ztrácí svoji estetickou hodnotu. Ztvárnění anglického parku není však ve všech zemích stejné. Záleží na kultuře i národu kde byl tvořen (Hofman a Motl, 1981).

Po vlně klasiky a gotiky přichází období chinoiserie. Krajinářský park v této době přijímá za jeden ze svých prvků i exotičnost čínské neformální zahrady. Do Francie tento styl přiváží pater Attiret po zkušenosti s císařskými zahradami v Pekingu. V této době v Anglii působí Sir William Chambers, který byl v Číně již jako mladý (Pacáková-Hošťálková a kol., 1999).

První parky byly stále ovlivňovány francouzskými formálními zahradami. V zahradách a parcích se to projevovalo osovou souměrností cest. Postupem času se tyto cesty začaly přizpůsobovat terénu a jejím liniím. Přelomem v krajinářských parcích bylo zavedení skrytého oplocení tzv. ha – ha systému. Tvůrcem tohoto systému byl Charles Bridgeman. Díky tomuto systému park budil dojem nekonečného výhledu do krajiny, která do něho pozvolna vstupovala. V začátcích tvorby krajinářských parků vzniklo několik objektů, které v sobě mají oba styly, formální i neformální. Jedním z příkladů je Castle Howard (Otruba, 2005).

3.1.3.2 Vliv na tvorbu krajinářského parku v ČR

Pokračující vliv anglického krajinářství, do Čech přichází přes Německo, nebo i studiem v Anglii nebo prací cizích architektů povolaných k nám (Hofman a Motl, 1981).

Zakládání krajinářských parků se na našem území datuje okolo 18. století. V počátcích zde vznikají dva různé typy krajinářských úprav. Prvním, který se využíval častěji, byla radikální změna předchozích úprav. Jednalo se převážně o barokní úpravy. Druhým typem bylo vytváření velkorysých úprav v širokém okolí šlechtických sídel. Do tvorby v Čechách se promítají dvě vývojové vlny romantismu. Od konce 18. století do poloviny 19. století je to vliv raného německého romantismu, a následně je to vliv romantismu anglického. Anglický romantismus ovlivnil mnoho šlechtických sídel (Pavlátová a Ehrlich, 2004).

Zahrada se stává napodobeninou přírody, nepatří sem prvky, které nejsou přírodní. Avšak jsou zde umísťovány romantické stavby. Tyto stavby jsem, nechávají majitelé umísťovat, jako vzpomínku na daleké země. U nás tento romantický styl nejlépe zachycuje Lednický park. Mnohdy prvky vzbuzují dojem chaotičnosti. Avšak je tomu přesně naopak. Stavby jsou často dominantami parků, zakončují průhledy a mají neopominutelný psychologický účinek (Hofman a Motl, 1981).

3.1.4 První krajinářské parky

3.1.4.1 První krajinářské parky na území Anglie

3.1.4.1.1 Blenheim

Původní návrh tohoto parku na pravidelných osách byl dílem Vanbrugha a Wise. Roku 1710 byla tato kompozice změněna do krajinářského stylu podle návrhu Lancelota Browna. V současné době, je část v okolí zámku tvořena symetricky. Dominují zde cizokrajné dřeviny. Vzdálenější místa v jižní části přecházejí v arboreta. Těžištěm parku se stává okolí rybníků, které patří k největším plochám, které Lancelot Brown realizoval. Lancelot Brown zde provedl mnoho změn, za které byl v pozdějších dobách kritizován. Především za odstranění některých neobarokních a neogotických částí. Některé tyto zásahy byly vráceny vévodou z Marlborougha. Dnes je tento park velice zdařilým místem, kde se snoubí více slohů. Zaslouženě ho lze zařadit k nejvýznamnějším dílům zahradní architektury (Otruba, 2005).

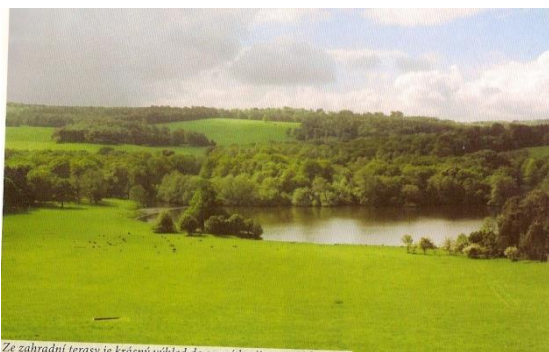
Obr. 1 Průhled na zámek
(Otruba, 2005; str. 26)

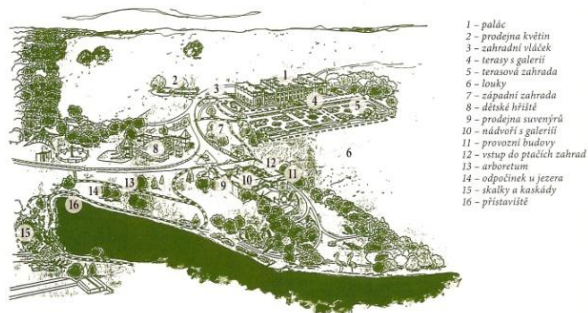
Obr. 2 Půdorysné zobrazení
(Otruba, 2005; str. 28)

3.1.4.1.2 Harewood

Viktoriánský palác obklopují terasy s květinovými záhony, fontány, lavičky. Zároveň nabízejí výhledy do krajiny, která je upravena v duchu krajinářském. Nabízí se zde pohled na rozlehlé travnaté plochy, lesíky, solitérní dřeviny. Celé je to podtrhnuto jezerem, ve kterém se tato krása zrcadlí. Zahrada je zároveň sbírkou rostlin. Mnoho rostlin je i v kamenné zahradě, u které je vodní kaskáda. Vše je podtrhnuto zpěvem ptáků, kteří obývají tzv. ptačí zahradu. Park do dnešních dob patří k nejkrásnějším v zemi (Otruba, 2005).

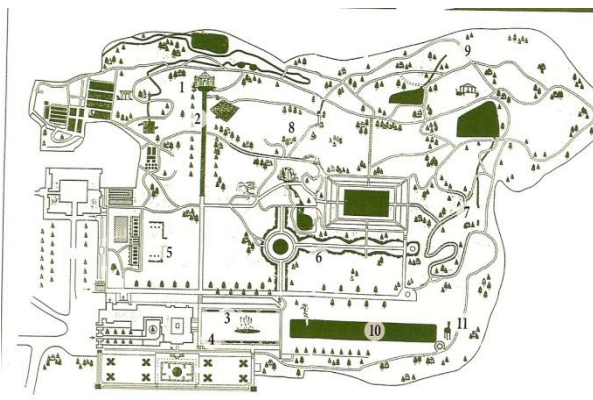
Obr. 3 Pohled na okolní krajinu ze zámku
(Otruba, 2005; str. 35)

Obr. 4 Půdorysné zobrazení
(Otruba, 2005; str. 37)

3.1.4.1.3 Chatsworth

Hlavním prvkem v této zahradě je bezpochyby voda, které v této kompozici zastupuje hlavní roli. Původní sloh byl symetrický, to podtrhují i všude přítomná vodní díla, jejichž dvě hlavní ramena jsou na sebe kolmá. Jedno rameno ubíhá volně do dálky a druhé je tvořeno kaskádami. Sloh je krajinářský, i když je podtrhován zmíněným symetrickým slohem. Začátek kaskády je tvořen vodním pavilonem. Zajímavostí je, že voda vyvěrá přímo v kopuli, po které stéká dolů, a je označován jako pramen všech vodních děl v této zahradě. Lze zde nalézt mnoho zajímavých míst a scénérií – zahrada růží, alej, stříhané živé ploty, kamenná zahrada, bludiště, arboretum, pinetum, sbírku azalek a rododendronů, kovové stromy, které tryskají vodu. V dnešní době je zahrada velice oblíbeným místem častých návštěv (Otruba, 2005).

Obr. 5 Půdorysné zobrazení

(Otruba, 2005; str. 40)

3.1.4.1.4 Rousham

Jedná se o jedno z prvních děl tohoto stylu, které se dochovalo v původní podobě do dnešního dne. Autorem je William Kent, který zde snoubil zahradu jako celek se sídlem a hospodářským zázemím. V parku lze nalézt zimostrázovou stěnu i desítek let starou tvarovanou jabloňovou stěnu. Nebo zde zaujme i vůně přítomných bylin a květin. V parku lze pozorovat i pravidelné partie, a to v okolí zámku nazývané Bowling Green. Z této části se nabízí krásný pohled na vodní cestu, která ústí do osmiúhelníkového bazénku, jehož součástí je i socha Venuše, a je ukončena sochou Lva a koně. V části krajinných úprav je cesta vedena od zajímavostí k zajímavostem. Zahrada se do okolí zapojuje pomocí ha – ha příkopů. V parku je vystavěno a pomocí linií včleněno mnoho dalších staveb. Williamu Kentovi se

v tomto díle podařilo skloubit hospodářskou a estetickou krajinu. Vystihl genia loci tohoto místa a vytvořil tak nesmrtelné dílo (Otruba, 2005).

Obr. 6 Půdorysné zobrazení

(Otruba, 2005; str. 48)

3.1.4.1.5 Sheffield Garden

Doba vzniku tohoto sídla se datuje k roku 1264. Na úpravách parku se začalo roku 1775. Brown zde navrhl a zrealizoval cesty, plochy, jezera a dřeviny, které měli mít efekt především v podzimním období. Zahrada v průběhu let prošla ještě menšími změnami, které však neměli větší vliv na koncepci vybudovanou Brownem (Otruba, 2005).

Tento prostor už na první pohled zaujme pestrostí květů. K procházkám parkem a k pozastavení lákala spousta vonících květů rododendronů a azalek. Všechna tato krása se zrcadlí v mnoha jezírcích v celém parku, mezi sbírkou dřevin a květin. V mnoha místech se lze zastavit a posadit na lavičce, kterých je v parku umístěno hned několik a nechat se unášet dalekými průhledy v parku. Díky klimatu zde lze obdivovat i subtropické rostliny (Otruba, 2005).

Barevná pestrost je tu viditelná na každém kroku. Především pak v jarním období, kdy kvetou zmiňované rododendrony a azalky v mnoha barevných škálách, doplňované cibulovinami a právě rašícími javory. Kulisu této barevnosti dotvářejí rašící buky, duby, modříny (Otruba, 2005).

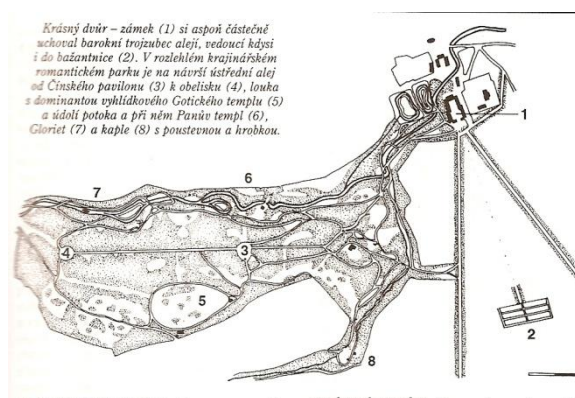
Zahradou se vine mnoho cest. Cesty jsou pojmenovány dle místa, kudy vedou – himálajská, palmová, královská, cesta velkých stromů, kalmií, hořců a mnoho dalších (Otruba, 2005).

3.1.4.2 První krajinářské parky na území ČR

3.1.4.2.1 Krásný Dvůr

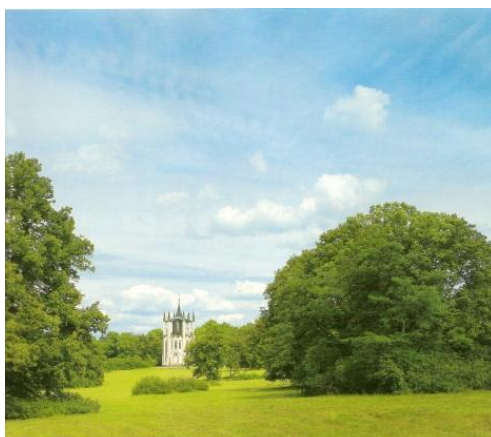
Mezi nejpřednější české parky se lze řadit jeden z prvních romantických krajinářských parků.

Původně barokní úprava byla změněna na krajinářský park podle návrhu Františka Maxmiliána Kaňky pro Františka Josefa Černína roku 1719. Návrh byl realizován na uměle upraveném terénu s členitou broderií. Jan Rudolf Černín podnikl cestu do Anglie, kde byl uchvácen místními parky. Po návratu roku 1779 vypracoval návrh na přestavbu parku v krajinářském stylu. V Údolí byla založena kaskáda pěti rybníků. Lze zde také nalézt jedny z nejstarších dubů rostoucí u nás. Osou kompozice je původně stříhané stromořadí zakončené obeliskem. Dominantou palouku na konci parku je pseudogotický Templ. Dle původního řešení byly vysazovány pouze domácí dřeviny. Postupem času zde byly cizokrajné dřeviny vysazeny jen ojediněle. Park nebyl v následujících letech upravován, proto se dochoval dle původní romantické koncepce (Otruba a kol., 2007; Dvořáček, 2008).

Obr. 7 Půdorysné zobrazení

(Pacáková – Hošťálková, 1999; str. 171)

Obr. 8 Čínský pavilon

(Otruba, 2007; str. 105)

3.1.4.2.2 Lednice na Moravě

Zámek

Zámek stojí v místech bývalé středověké tvrze. Součástí zámku je od 30. a 40. let 17. století umělá grotta umístěna v suterénu zámku. Koncem 17. století se k zámku přistavují samostatné stáje i s jízďárnami. V 18. století je zámek barokně přestavěn a v západní části je vybudována kaple. Dnešní podobu má zámek z roku 1846 – 1858 po novogotické přestavbě (Novák a kol., h. d.).

Obr. 9 Zámek v podobě z roku 1846 – 1858

(Foto: Svitáková, 2011)

Skleník

Výstavbu skleníku projektoval a vystavěl v roce 1843 – 1845 G. Wingelmüller (Novák a kol., h. d.).

Obr. 10 Skleník s částí formální zahrady

(Foto: Svitáková, 2011)

Park

Park je tvořen francouzskou zahradou a krajinářským parkem mimořádného rozsahu. Je součástí lednicko – valtického areálu. Od roku 1996 je zapsán v Seznamu světových památek UNESCO (Dvořáček, 2008; Špatková, h. d.).

Lze zde pozorovat dva styly. Jedná se o francouzský a krajinářský. Francouzský styl byl vybudován v těsné blízkosti zámku, na tento parter navazuje krajinářský park (Dvořáček, 2008; Špatková, h. d.).

Vývoj lednických zahrad započal koncem 17. století. V roce 1611 – 1684 dochází k barokní přestavbě parku. Tato barokní úprava patří k jedněm z prvních na Moravě. Francouzský parter navrhl Michelliho ve 20. století. Krajinářskou část navrhl architekt Fanti a botanik van der Schotta. Park je dendrologicky velice rozmanitý, nalezneme zde mnoho domácích druhů ale také mnoho exotických rostlin dovezených z Ameriky (Dvořáček, 2008; Špatková, h. d.).

V Lednickém areálu se lze nalézt i mnoho krásných staveb. Každá z této stavby je originálem tvořené po staletí. Např. Čínský pavilon, minaret, obelisk, akvadukt, Hraniční zámek, Janův hrad, Pohanský zámek, Rybníční zámek, Apollónův chrám a chrám Tří Grácií. Ze staveb lze zejména zmínit téměř 100m skleníků, který v dnešní době slouží pro pěstování exotických dřevin, které jsou zde umístěny volně v půdě. V dnešní době je tento skleník přístupný i návštěvníkům lednického areálu (Dvořáček, 2008; Špatková, h.d.).

Lednický areál je součástí lednicko – valtického areálu, kterým je vedeno spoustu tras, při kterých je možno obdivovat nepřehledné množství průhledů a scénérií (Dvořáček, 2008; Špatková, h.d.).

Obr. 11 Pohled na zámek z Minaretu s využitím průhledů tvořených kulisami stromů

(Foto: Svitáková, 2011)

Minaret

Jedná se o nejpozoruhodnější romantickou stavbu přelomu 18. a 19. století v lednickém parku (Dvořáček, 2008; Špatková, h.d.).

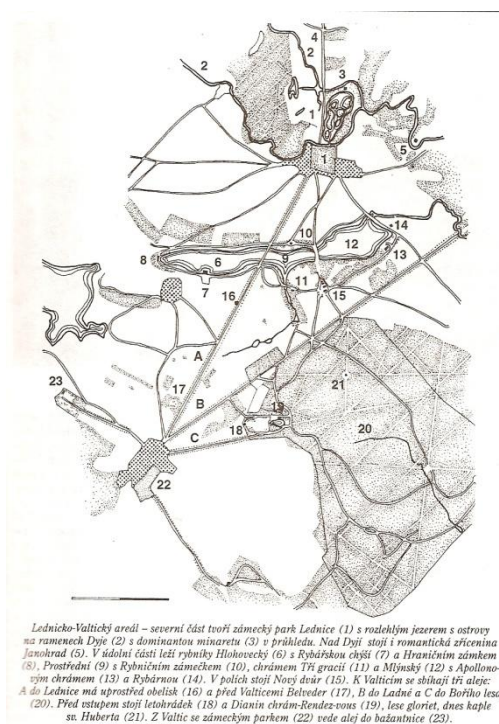
Střed budovy je vysoký 59,39 m. Je členěn pomocí tří prstenců zastřešených galerií. Na nejvyšší vyhlídku se stoupá po točitém schodišti se 302 stupni (Dvořáček, 2008; Špatková, h.d.).

Minaret byl dokončen roku 1804 (Dvořáček, 2008; Špatková, h.d.).

Obr. 12 Pohled na Minarety zrcadlící se ve vodní hladině

(Foto: Svitáková, 2011)

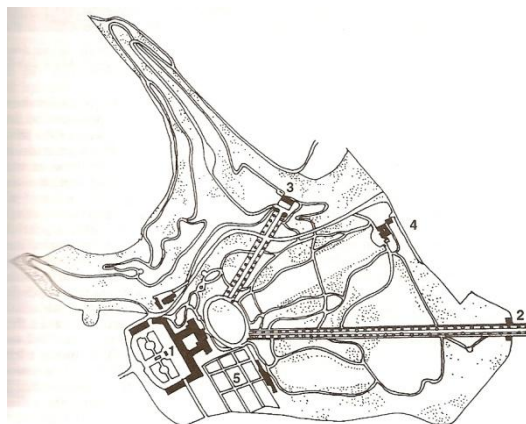
Obr. 13 Půdorysné rozvržení parku a okolí

(Pacáková – Hošťálková, 1999; str. 199)

3.1.4.2.3 Sychrov

Jedná se o velice dendrologicky cenný park, který leží na náhorní rovině nad údolím říčky Mohelky. Areál je tvořen novogotickými stavbami z poloviny 19. století. Součástí areálu je rozlehlý a kompozičně velmi cenný krajinářský park na rozloze 26 ha. K založení dochází

roku 1847 – 1862 při přestavbě zámku. Původní kompozice byla řešena ve tvaru trojzubce průhledů, doprovázena alejemi. Další vývoj parku začíná roku 1850 pod vedením knížete Kamila Rohana. Rozhodujících prací se však ujal až roku 1855 Vojtěch Mašek, který zde působil 40 let jako zahradní ředitel. Naprostý soulad v názorech knížete a Vojtěcha Maška vedla k vytvoření jedinečného architektonického díla. Bylo zde využito umístění tří os, které bylo doplněno o zajímavé pohledy, průhledy a zajímavé zakončení pomocí staveb. V blízkosti parku byla umístěna pěstitelská část, kde bylo v průběhu let za podpory knížete Rohana vyšlechtěno několik druhů dřevin. Po smrti Kamila Rohana šlechtění skončilo a skleník byl uzavřen. Zároveň odchází i Vojtěch Mašek. Dnes není bohatství sbírek tak veliké jako původní (Otruba a kol., 2007).

Obr. 14 Zobrazení parku z první poloviny 19. století

(Pacáková – Hošťálková, 1999; str. 385)

3.1.4.2.4 Průhonice

Průhonický park je nejvýraznějším motivem při příjezdu do města. Mnoho lidí, odborníků i laiků ho právem považuje za jeden z nejkrásnějších v Evropě. Ne náhodou si tento skvost naší země vzal za vzor pro svůj park v San Francisku prof. Mac Minn. Dalším kdo si tento park vzal za vzor, byl moskevský ředitel botanické zahrady, který vycházel ve své tvorbě z Průhonického parku (Hofman a Motl, 1981).

Zahrada zde byla pravděpodobně vytvořena již v 16. století. První doložená zmínka je až z roku 1749, kdy k zámku patří okrasná zahrada se skleníky, také užitková ovocná zahrada (Hofman a Motl, 1981).

Průhonický park patří v České republice k parkům s největší dendrologickou sbírkou. Jedná se o krajinářský park, přestože zde jsou záznamy o původu renesanční zahrady, která se ale do dnešních dob nedochovala. Průhonický park vyniká nejen svojí dendrologickou sbírkou, ale i rozlehlostí. V tomto parku je kladen důraz na detaily. Jako například průhledy, scenérie, barevná skladba, která se mění během celého roku. Jedním z přání zakladatele bylo, i aby se park stal botanickou sbírkou a zdrojem rostlinného materiálu. K nejkrásnějším obdobím v parku patří doba, kdy rozkvétá mnoho druhů rododendronů, kterých je v parku přes 6000 exemplářů (Dvořáček, 2008).

Obr. 15 Pohled z terasy zámku na princip zrcadlení vodní hladiny

(Ferioli a Brambilla, 2007, str. 177)

Historie

Současná podoba zámku pochází z 19. století. V této době bylo zbouráno jižní křídlo, čímž se otevřel pohled na Podzámecký rybník. Průhonický zámek nemá bohaté vnitřní vybavení zámku. Na rozdíl od parku, který se řadí ke skvostům zahradního umění v Čechách. Původně park sloužil jako pastviny a louky. Svou dnešní podobu začínal získávat, až za dob kdy byl v majetku hraběte Arnošta Emanuela Silva – Taroucy v roce 1885 (Roudná, 1985).

Průhonický park vzniká v době, kdy jsou zásady anglického parku potlačeny. Přesto se Tarouca rozhodl vytvořit krajinářský park, který je bezesporu označován jako jedinečné dílo toho tvůrce. Nachází se zde sbírka rostlin z různých koutů světa a výtvarná hodnota (Roudná, 1985).

Vzhled byl už od počátku velmi členitý, porosty byly především tvořeny domácími druhy. Park, i když menší než v dnešní době byl členěn na dvě části a to na park v okolí zámku a na část kde byla umístěna obora. Park v těsném okolí zámku byl nazýván Lebeška. Její část byla porostlá převážně listnatými druhy dřevin v zastoupení starých dubů, lip, vrbami, jilmy (Roudná, 1985).

V Oboře, převládaly borové porosty. Vodní systém byl v průběhu roku nevyrovnaný. V letních měsících byly říčky často vyschlé, naproti tomu v dobách tání se voda rozlévala do dalekého okolí. Tomuto se podařilo zamezit pomocí přepadů a jezů, které nechal Tarouca postavit na tocích. Park doplnil v průběhu let o tolik chybějící cesty, které dosahovali 40 km. K výsadbám nových rostlin nepoužíval žádných plánů, nýbrž je sázel dle citu. Na skalách, které se v parku nacházejí, založil alpínium, které mělo ozvláštnit skály v okolí zámku (Roudná, 1985).

Obr. 16 Alpínium na skalnatém svahu parku

(Foto: Svitáková, 2011)

Nejvzdálenější části parku byly osázeny exotickými dřevinami. Po první světové válce Tarouca prodává své panství československému státu. Stát dále provádí úpravy parku a jeho údržbu. Především obnovu cest a probírku dřevin. K dalším zásahům patřila i dosadba mnoha dřevin. V určitých částech parku byly vytvořeny tematické skupiny rostlin. Velice špatné období zažívá park v letech 1928 – 1929 kdy bylo v zimě poškozeno nebo zcela zničeno velké množství dřevin. V červenci pak přišla vichřice a vyvrátila cca. 900 dřevin. Ze snahy obnovit sbírky dřevin však sešlo a to z důvodu nízkých finančních dotací. V následujících letech

přicházejí další zničující období – kruté zimy a hlavně válečné období. Po válce dochází k intenzivním novým výsadbám (Roudná, 1985).

První inventarizace dřeviny byla provedena v roce 1963 – 1966. V těchto letech bylo založeno rozárium, sbírka kosatců, pivoňek a chryzantém (Roudná, 1985).

Obr. 17 Jedno z mnoha vodních děl a využití principu zrcadlení

(Foto: Svitáková, 2011)

Sadovnické zhodnocení

Okolí Průhonic bylo velmi členité, čehož bylo při tvorbě parku náležitě využito. Především v zachování původních zalesněných částí, vzrostlých dřevin, které byly využity jako kosterní. I po okrajích zůstaly původní dřeviny, které byly doplněny dřevinami pro zahuštění a zabránění vanutí nárazových větrů. Mladé zajímavé stromy byly postupně uvolňovány z okolních porostů a převzaly hodnotu významných jedinců. Osazování parku bylo řešeno volně. Prostory dřevin se střídají s loukami, rybníky (Roudná, 1985).

Nachází se zde mnoho zajímavých pohledů a průhledů, které většinou končí nějakou dominantou. „Využívá se zde i tzv. protipohled, tj. kompoziční způsob, při němž zpravidla v jedné třetině průhledu vedle hlavní dominanty, umístěné na vzdálenějším konci průhledu, je vidět na bližším konci dominantu méně nápadnou“ (Roudná, 1985).

V parku se nalézá velice rozlehlá cestní síť (cca. 40km), vedená v přirozených křivkách. Je zde patrné i použití dřevin vzhledem ke změnám v ročním období. Nejnovějším prvkem a

zároveň v současné době jedním z nejatraktivnějších složek průhonického parku se stala výsadba rododendronů (Roudná, 1985).

Romantické ladění především u staveb, které se hojně používalo v krajinářských parcích ve světě, nenašlo v parku uplatnění. Výjimku může snad tvořit pouze jedna stavba v parku a to umělá zřícenina Glorietu, která však v minulosti byla vytvořena pro určitý účel (Roudná, 1985).

Obr. 18 Most kopírující reliéf krajiny

(Ferioli a Brambilla, 2007; str. 179)

Průhonický park je vrcholem krajinářského slohu v ČR ale i v Evropě (Roudná, 1985).

Roudná (1985) uvádí: „Charakteristickým rysem je jeho uzavřenost a nenávaznost na širší okolí. Mistrným způsobem v něm bylo využito původních dřevin domácích v kombinaci s introdukovanými dřevinami cizími, pro mnohé, z nichž se staly Průhonice vstupní branou do Evropy či dokonce i dalších částí světa“ (Roudná, 1985).

Význam a využití průhonického parku

Roudná (1985) popisuje park takto: „Průhonický park je významným objektem z hlediska biologicky-krajinářského i ochrany přírody, skýtá vhodné podmínky pro výzkum v oborech biologických i některých technických a v neposlední řadě má významnou úlohu v oblasti kulturní a výchovné“ (Roudná, 1985).

Park má však i velice cennou sbírku dřevin. Jak je uvedeno výše, díky průhonickému parku se mnoho cizokrajných rostlin dostalo do Evropy a někdy dokonce i do dalších částí

světa. Průhonický park je velice ceněným genofondem, ceněný je i především díky dobře zachovaným ekosystémům. Park se stal v průběhu let i příznivým útočištěm mnohých živočichů, u kterých přispěl mnohdy i k jejich záchraně či obnově. V předchozích letech zde byl dokonce prováděn výzkum hmyzu na jejich působení na dřeviny a přenosu na introdukované dřeviny z domácích a naopak. I vodní společenstva vykazují poměrně bohaté zastoupení (Roudná, 1985).

Velký význam má park i v kulturně-výchovné oblasti.

Roudná (1985) cituje slova A. E. Silva-Taroucy, přednesená v roce 1926: „... Tak se stal průhonický park nejen bohatým přírodním parkem, nýbrž i botanicou a pokusnou zahradou velkého stylu, která i z ohledu národohospodářského může míti veliký význam“ (Roudná, 1985).

3.1.4.2.5 Hluboká nad Vltavou

Zámek se nachází v jižních Čechách. Původní barokní zámek z roku 1661, nechali v druhé polovině 19. století Jan Adolf a Eleonora Schwarzenberkovi přestavět ve stylu windorské – tudorovské – gotiky. Z této doby lze nalézt i novogotickou železnou stavbu zimní zahrady a jízďárny, které jsou spojeny se zámeckou budovou. V té době také vzniká krajinářský park, na nějž navazuje barokní úprava. První práce vedl G. Immelin, poté také T. Rehder. Práce byly ukončeny roku 1864 pod vedením R. Váchy. Krajinářský vzhled si park zachoval i v dnešních dobách, kdy je doplněn pouze v bezprostředním okolí zámku stříhanými ornamenty (Otruba a kol., 2007).

Hluboká – rozsáhlý krajinářský park u zámku na ostrohu. Půdorys zachycuje stav na začátku 20. století.

Obr. 19 Stav parku na začátku 20. století

(Pacáková – Hošťálková, 1999; str. 118)

Obr. 20 Pohled na zámecký parter upraven ve formálním stylu

(Otruba a kol., 2007; str. 139)

3.1.4.2.6 Vlašim

Jedná se o nejstarší romantický park v České republice. Založen byl roku 1755. Jeho původní styl byl renesanční, později barokní. Zakladateli krajinářského parku byli Karel a Marie Auersperkovi. Jednalo se o první pokus vybudování krajinářského parku v Čechách. Mnoho tvůrců se jím inspirovala při rozšiřování tohoto stylu v Čechách. Jako základ byl využit rozlehlý háj s palouky, který umožnil tvorbu zákoutí. Nalezneme zde také romantické stavby, jako Kanárčí ostrov s ptačí voliérou, Měsíční ostrov s gloriem, Turecký minaret atd. K nejpřitažlivější části parku patřila stavba Čínského pavilonu. Výhledy a pohledy jsou zde podporovány zvlněným terénem. Parková úprava se ještě dotvářela a byla dokončena v osmdesátých letech 18. století (Otruba a kol., 2007).

3.2 VÝZNAMNÍ TVŮRCI KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ

3.2.1 Významní tvůrci v Anglii

3.2.1.1 Alexander Pope

Byl prvním zahradním teoretikem, který uvedl novou filozofii v zahradním designu do praxe. Svoji tvorbu zrealizoval na zahradě u Twickenham, kde zrušení formálnosti vedlo k příkladu poetické a romantické zahrady. Jeho zahrada se stává příkladem přechodu v krajinářský sloh. Zahrada ve Stowe měla veliký vliv na zahradní umění ve své době (Tobey, 1973).

3.2.1.2 William Kent

Druhý Zlatý věk byl ve znamení tvorby Williama Kenta. William Kent byl velký cestovatel, a jeho tvorba byla ovlivňována jeho cestami. Stejně tak byla jeho tvorba ovlivňována jeho malířskými idejemi. Hra světla a stínů, které modeloval pomocí listnatých a jehličnatých dřevin. V návrzích jeho zahrad byla jednoduchá křivka řek, kterou lemovaly skupiny stromů. Skupiny stromů byly podtrhovány podrostem. Nesměla zde chybět iluze antických krajin, kterou si přivážel ze svých cest po Evropě. Tuto iluzi navozoval především pomocí staveb (Otruba, 2005).

3.2.1.3 Lancelot Brown

Zrod krajinářského stylu se datuje v době romantismu okolo 18. století. Jedním z hlavních tvůrců tohoto stylu, který stál u jeho zrodu, byl Sir Lancelot Brown, též nazývaný Capability Brown. Tato přezdívka pramení z jeho schopnosti vidět v každé zahradě možnost přeměny na krajinu. Inspiraci mu tvořila krajina okolo Temže (Hoogvelt, 1999).

Ve své tvorbě nepoužívá iluzi antiky. Svou tvorbu přibližuje co nejvíce anglické krajině, tu však idealizuje. Nepoužívá zde stavby ani detaily, nýbrž se věnuje zdokonalování – landscape improvement. Využívá efektu zelených ploch, modrých vodních ploch, terénních modelací a výsadbách stromů. Podle Lancelota Browna „Návod na ideální krajinu se měl podříditi charakteru místa, tedy jeho duchu – geniu loci, jehož respektování vyžadoval již Pope. Pásky (belts) oddělil a skryl nechtěné, skupiny (clumps) rozrůznily plochu trávníku hrou světla a stínu a doplňovaly je příležitostné solitéry (dots)“ (Otruba, 2005).

Své prvky často opakoval, vždy ale s návazností na určitou situaci (Otruba, 2005).

Předchůdce Browna William Kent do parků umisťoval romantické prvky, jako například chrámy, sochy. Toto však styl Brown ve svém novém stylu odmítal. Používal pouze můstky, a to v případě kdy bylo toto použití užitečné, například při optickém zvětšování parku (Hoogvelt, 1999).

3.2.1.4 William Chamberse

V sedmdesátých letech 18. století tvorba Lancelota Browna působí na mnoho lidí chudě a prázdně. V tuto dobu přichází William Chamberse. Preferuje barevnost, exotiku, orientální estetiku. V jeho tvorbě se objevují emoce, chvíle překvapení. Je propagátorem

čínských zahrad a zakladatel sentimentálního proudu v krajinářském parku (Pavlátová a Ehrlich, 2044; Otruba, 2005).

3.2.1.5 Humphry Repton

Jinak začal zahradu utvářet další tvůrce krajinářského stylu Humphrey Repton. Ten naopak začal do parku znovu zavádět terasy k domu, balustrády, ale také fontány. Prostor také rozděluje pomocí kvetoucích keřů a květin. Začal znovu používat zdi okolo zahrad (Hoogvelt, 1999).

Vnesl nový řád a kompromis. Vychází z tvorby Lancelota Browna, kterou upravuje dle nových požadavků společnosti. Ostatní části parku již tvořil dle vylepšených zásad krajinné tvorby podle Browna. Inspiroval se pralesem a jeho scenérií. Své návrhy dokumentoval ve spisech, kde zachycoval stav před a po úpravách (Otruba, 2005).

Patřil k nejvyhledávanějším tvůrcům v Anglii (Pavlátová a Ehrlich, 2004).

3.2.1.6 J. C. Loudon

V neposlední řadě za vznikem krajinářských parků stojí i J. C. Loudon. V této době mají zájem o přeměnu svých zahrad i střední třída. Ta ovšem měla malé pozemky, na kterých by se krajinářský styl špatně uplatňoval. Proto se Loudon vrací zpět v tvorbě a stylu. Jeho návrhy mají geometrické tvary. Objevuje možnost cizokrajných dřevin. Loudon poprvé použil výraz „gardenesque“, což je volné uspořádání stromů, tak aby každý z nich mohl vyniknout. Jeho díla potvrzují nástup exotických druhů rostlin. Za dob jeho tvorby se úpravy přesouvají z venkova také na okraje měst a posléze i do jejich středů (Otruba, 2005).

3.2.2 Významní tvůrci v Evropě

3.2.2.1 Hermann Ludwig Heinrich Pückler

Hermann Ludwig Heinrich von Pückler, který se narodil roku 1785, proslul díky svému největšímu dílu – Lázně Mužákov v Lužici, dnes v mapách nazývaný jako Parkstadt Bad Muskau. Své slávy dosáhl především díky nejvelkorysejšímu krajinářskému parku V Evropě. Zkušenosti nasbíral na svých cestách po Anglii, kde studoval venkovská sídla zejména tvůrců Reptona a Brauna. Velice kritizoval kontinentální představy a nedokonalé imitace krajinářských parků (Hendrych, 1999).

Když přistoupil k pracím na Muskau, přikoupil ještě asi 2000 akrů pozemků v okolí, které působily rušivě. Mezi největší zásahy patřilo prodloužení ramene řeky Nisy až k zámku. Nový kanál doplnil mostky. Pückler zde velkolepě skloubil prostorovou strukturu parku s detaily. Využil zde i své cesty po Anglii, kde se inspiroval používáním her světla, střídání otevřených prostorů na dlouhých pohledových osách (Hendrych, 1999).

Pücklerovi myšlenky můžeme shrnout do krajinářského devatera.

1. Jednotnost
2. Soustředěnost k vnitřku – snahou je soustředit pozornost a zájem dovnitř kompozice
3. Otevřeno k vnějšku – Pückler píše: „Je zřejmé, že každý zajímavý prvek ve vzdálené krajině by měl být v parku obsažen; daleké pohledy ležící za hranicemi parku dávají tak pocit neměřitelné rozlohy.“
4. Jednoduchost - „Po ukončení všech prací musí i velkolepé, ba nejvelkolepější části díla zůstat laikem nepostřehnuty. Čím více, tím lépe.“
5. Člověk jako součást přírody – Pückler cítil nutnost zahrnout v rámci parku všechny lidské činnosti, které přirozeně zobrazují soužití člověka s přírodou a vedou ke zkulturnování krajiny.
6. Spojení domu se zahradou – V okolí zámku zřídil množství stinných zákoutí k odpočinku, komponovaných jako venkovní místnost.
7. Ekologie pro člověka - „V parku se zavazují k pěstování a kultivaci místních zcela aklimatizovaných stromů a keřů a k vyhnutí se použití všech cizích okrasných rostlin, protože idealizovaná příroda musí být pravdivá k charakteru krajiny a místnímu klimatu. Tato místa by měla přírodu reprezentovat, pravda, ale přírodu kultivovanou k užívání a komfortu člověka.“
8. Pestrost a různorodost – Pückler dobře chápe dynamičnost časové dimenze a komponuje s ohledem na změnu osvětlení v průběhu dne, stejně jako mění pohledovou dominantu vzhledem k pohybu pozorujícího.
9. Výchovná a vzdělávací hodnota parku – používal mužákovský park jako místo výchovy veřejnosti proti vandalství.

Jedinou věcí, která nebyla pro krajinářský park typická, a kterou Pückler hojně používal, byla jeho obliba v pestrobarevných kobercových záhonech. Pückler však svými

metodami předběhl dobu a měl obrovský vliv na další krajinářské parky a tvůrce. Za jeho života jeho tvorba ovlivnila i tvorbu v Čechách. Pückler umírá roku 1871 v Branitz (Hendrych, 1999).

3.2.3 Významní tvůrci v ČR

3.2.3.1 Eduard Petzold

U nás se dostal tento architekt do podvědomí díky 7 realizovaným parkům. Díla Petzolda se svým řešením podobají tvorbám Reptona i knížete Pücklera. Studoval zahradnické školy v Německu. Své zkušenosti nasbíral po svých cestách po Evropě i Anglii. Petzold se narodil roku 1815. Procestoval mnoho zemí. Například Itálii, Rakousko, Čechy, Maďarsko, Belgie, Holandsko, Švýcarsko, Francii. Své zkušenosti dále prohlubuje pod vedením zahradního inspektora Jacoba Heindricha Redhera v Muskau, po kterém tuto pozici převzal roku 1852. Jako inspektor se však musel přizpůsobit a tvorbu směřovat dle Pücklerových zásad. Svoji ideu využil až u svých návrhů, kde jednoduchost opustil, a v prostorách využíval bohatou škálu okrasných a exotických dřevin. V roce 1891 vytvořil svůj poslední park a to v Lysé nad Labem. Za celý svůj život vytvořil nebo se podílel na sto sedmdesáti čtyř parků a zahrad. Své zkušenosti využil i při úpravách starších historických zahrad, kde prosazoval spíše údržbu, zachování jejich autenticity než jejich přestavbu. Což dokládá i park v Lysé nad Labem (Hendrych, 1999).

První park vytvořený u nás Petzoldem byl park ve Smiřicích v roce 1868. Originální návrh lze shlédnout ještě dnes ve Smiřicích. V dnešní době se dochovala pouze centrální část. Jiné části byly nahrazeny zástavbou (Hendrych, 1999).

V letech 1868 – 1870 tvořil park v blízkosti Chlumce nad Cidlinou a to v Dobřenicích. Rozloha dnešního parku 24 hektarů je jen částí původní velikosti. V průběhu let byla část zahrady oddělena zdí, díky kterým zanikly některé významné pohledy. Náletová vegetace rok od roku zmenšuje centrální část parku a také znemožňuje jednotlivé výhledy do krajiny. Postupně byly zničeny i okrajové části a důležité vodní plochy. Tak byl zničen i klasický Braunův i Reptonův princip pohledů zakončený vodní plochou. Dnes jsou však vodní plochy často zdevastované, zarostlé nebo vypuštěné (Hendrych, 1999).

V tomto parku Petzold využil práci s vertikálami, které se v té době přibližovaly německému romantismu 19. století. To dokázal, třeba když zahrnul věž kostela do parkové kompozice. Tento prvek zopakoval mnohokrát (Hendrych, 1999).

Další jeho tvorba byla realizovaná roku 1869 v Českém Dubu u Liberce (Hendrych, 1999).

Velkolepý krajinářský park vytvořil roku 1872 ve Skřivanech u Hradce Králové. Rozloha parku byla na tehdejší dobu pouze 16 hektarů. Tento fakt Petzold potírá již mnohokrát použitými průhledy do krajiny a vypůjčenými dominantami. To mu umožnilo park otevřít do krajiny. Systém průhledů se rozvíjí od západního průčelí. Bylo možné tady najít skupiny stromů a solitér, které otvíraly stále nové a nové průhledy a pohledy. Skupiny keřů vysazoval na vyvýšený terén a opatřen mělkým příkopem nazývaný ha – ha. Dnes je však zámek oddělen od zbytku parku oddělen plotem. I v tomto parku zarůstají pohledy nálety (Hendrych, 1999).

Do Čech se Petzold dostává znovu až roku 1880. A to k tvorbě krajinářského parku na Malé Skále. Zámek zde byl přestavován v neoklasicistním stylu. To se projevilo i na tvorbě zahradních parterů. Ty jsou řešeny formálně a až následně je napojen krajinářský park. To však nebylo jednoduché. Nicméně to Petzold vyřešil opět průhledy do okolí. Tentokrát na skalnatý útvar. Dnes zde nalezneme pouze torza těchto průhledů (Hendrych, 1999).

V roce 1883 navrhuje park v Josefově Dole u Mladé Boleslavi. Zde se stává centrálním prvkem zámek s částí formální zahrady, od které jsou vedeny tři průhledy. V dnešní době je však park i zámek v katastrofálním stavu (Hendrych, 1999).

Poslední park svého života realizuje pro rodinu Leitenbergů v Lysé nad Labem v roce 1890 – 1891. Na západě se otevírají průhledy do krajiny pod strmými srázy. Nad nimi byl vytvořen další menší krajinářský park se vzácnými okrasnými dřevinami. Navazoval na barokní úpravu. Dnes je svah zalesněný (Hendrych, 1999).

Všechny díla Eduarda Petzolda spojuje modelace terénů, dalekých průhledů a zajímavých scénérií a zákoutí. Lze zde vysledovat i na tu dobu nezvyklé množství rozmanitých druhů a kultivarů, především jehličnatých dřevin. Velice dobře využívá modelace terénu, barvu, texturu. Umisťuje exotické prvky v jádru koncepcí a postupně přechází do přirozených

prostředí. Ve své tvorbě často využívá vypůjčených dominant, vertikálů a horizontů. Jeho koncepty můžeme najít i v městských parcích a menších zahradách (Hendrych, 1999).

Jedním z hlavních motivů jeho díla je cílevědomé a propracované „kopírování“ přírody, jejích přirozených prostor a scénérií (Hendrych, 1999).

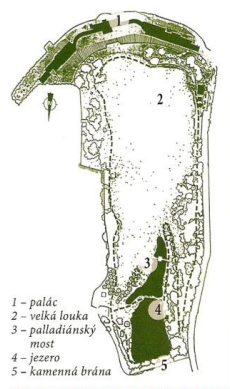
Bohužel v Čechách jeho tvorbu spojuje i další prvek, a to je neudržování a často havarijní stav jeho tvorby. Především zarůstání pohledů a průhledů. Stav budov (Hendrych, 1999).

3.3 VYBRANÉ VÝZNAMNÉ KRAJINÁŘSKÉ PARKY SOUČASNOSTI

3.3.1 Vybrané významné parky v Anglii a Irsku

3.3.1.1 Prior garden

Zahrada za svou dobu prošla třemi vývojovými stádii. V prvním stádiu měla zahrada trojúhelníkový formální tvar. Jako kontrast k této části byla vytvořena část situovaná na JV, tvořena sochami, kaskádami,... V druhé fázi dochází v roce 1750 – 1759 k rozšíření rybníků a vytvoření nových jezírek. Následně byl odstraněn formální půdorys a ve třetí fázi roku 1759 – 1764 Lancelot Brown, upravil plochy a jezírka spojil do jednoho velikého. Tuto podobu má zahrada uchovanou do dnes. V roce 1993 prošla zahrada obnovou podle historických a architektonických dokumentů. Byl zde kladen důraz na historickou hodnotu tohoto parku. Dnes je jedná o památku první kategorie anglických parků a zahrad (Ferioli a Brambilla, 2007).

Obr. 21 Půdorysné zobrazení

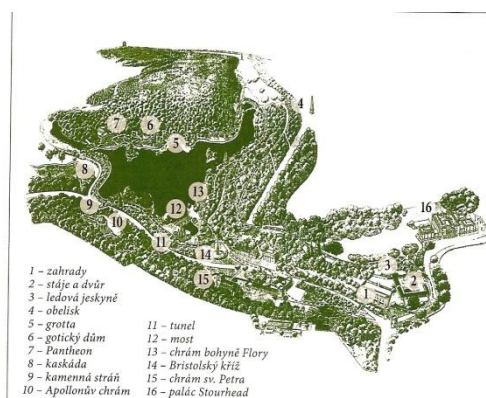
(Otruba, 2005; str. 57)

3.3.1.2 Stourhead

Jedná se o nenápadně vyhlížející zámecký objekt. Pozornost upoutá štíhlá stavba připomínající obelisk – Bristolský kříž. Za ním se otevírá pohled na vodní hladinu, ve které se odrážejí květiny, skupiny keřů, stromů. Celá tato zahrada zabírá území o rozloze 36 ha (Ferioli a Brambilla, 2007).

Zajímavostí je, že zahradu projektoval sám Henry Hoare a to bez pomoci profesionálů. Přesto je tu patrný vliv Williama Kenta. Jako i v jiných zahradách z těchto dob, tak i v této je umístěno několik pozoruhodných staveb. Mezi první v zahradě postavené patří Chrám bohyně Flory. Dalšími jsou například grotta s pramenem, Panteon. V zahradě je i mnoho antických soch. V zálivu jezera byl postaven palladiánský most, který s Pantheonem dominuje zahradě. Tento pohled doplňují vzácné dřeviny (Ferioli a Brambilla, 2007).

Tato zahrada poukazuje na snahu majitelů odklonit se od všudypřítomné technické a přímočaré civilizace, a navrátit se zpět k přírodě (Ferioli a Brambilla, 2007).

Obr. 22 Půdorysné zobrazení

(Otruba, 2005; str. 58)

3.3.1.3 Castle Howard

V tomto díle se potkává stará i novější historie. A to díky Rebece a Simoně Howardovým, které se snaží návštěvníkům ukázat, jak bylo o zahradu pečováno v dřívějších dobách (Ferioli a Brambilla, 2007).

Koncept zahrady navrhl pro Charlese Howarda z Carlisle John Vanbrugh, který nahradil původní plán od W. Talmana (Ferioli a Brambilla, 2007).

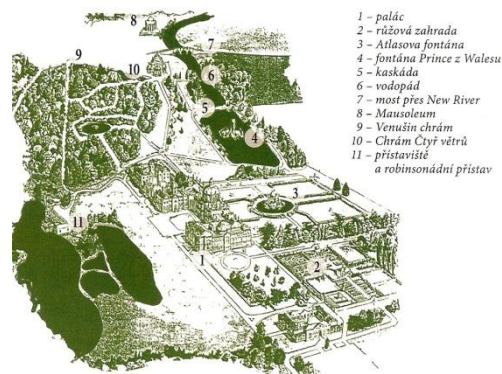
Začátek stavby paláce, který je otočen svým průčelím do krajiny započal roku 1710. Zároveň byla budována zahrada. Její pravidelné řešení bylo umístěno na jižní straně. Na severní straně je rozprostřena krajina s jezerem (Ferioli a Brambilla, 2007).

Nové úpravy započaly roku 1701. Úpravy byly řešeny volně. Cesty spojují jednotlivé celky se sochami, fontánami, pavilony, altány. Tento komplex byl inspirován Ovidiovými Proměnami. Na jižní straně paláce je umístěn parter, který byl v letech měněn. Nejdříve byl koncipován jako travnatý parter, který byl doplněn obelisky. V 19. století byly tyto úpravy odstraněny a nahrazeny broderiovým parterem a Atlasovou fontánou. Autorem těchto změn byl William A. Nesfield. Po čase byl tento parter opět změněn a to do dnešní podoby (Ferioli a Brambilla, 2007).

Některé prvky se však od dob svého vzniku zachovaly do dnešních dob. Například jezero South Lake, vyhloubené v roce 1724, přes které vede palladiánský most. Na jezeře byla zřízena kaskáda (Ferioli a Brambilla, 2007).

Mezi významné stavby v této úpravě lze zařadit Chrám čtyř větrů, Venušin chrám a Mausoleum (Ferioli a Brambilla, 2007).

Castle Howard je tvořen v počátcích přechodu formálního stylu v krajinářský (Ferioli a Brambilla, 2007).

Obr. 23 Půdorysné zobrazení

(Otruba, 2005; str. 64)

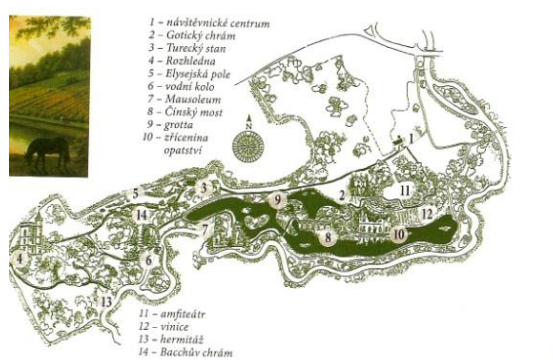
3.3.1.4 Painshill

V této zahradě se snoubí různé doby a místa. A to díky prvkům v této zahradě umístěným. Tento park vznikl na místě bývalého vřesoviště. Autorem tohoto díla je Charles Hamilton. Park rozdělil do dvou částí – intenzivní okrasná část a volná parková část. Volnou část proměnil Brown dle Hamiltonových myšlenek jako sérii střídajících se obrazů končící překvapeními nebo optickými klamy (Ferioli a Brambilla, 2007).

Každá část parku měla své osobité kouzlo. Bacchův chrám, Turecký stan a Gotický chrám skýtal pohled na veliké jezero. Dalšími stavbami, které lze v parku nalézt jsou například Poustevna a grotta, gotická věž Rozhledny, na kterou navazují Elysejská pole (Ferioli a Brambilla, 2007).

V Hamiltonových dobách zde byla i vinice, která se pokládala za nejúspěšnější v Anglii. Z původních výsadeb byly zachovány pouze cedry. Jeden z těchto cedrů je považován za největší v Evropě (Ferioli a Brambilla, 2007).

Tato zahrada již po desetiletí zve k procházkám a meditacím (Ferioli a Brambilla, 2007).

Obr. 24 Půdorysné zobrazení

(Otruba, 2005; str. 68)

3.3.1.5 Kedleston

Tento prostor lze nazvat také jako zahradu v krajině. Nebo také jako krajinu nálad (Ferioli a Brambilla, 2007).

V parku se lze shlédnout pavilony, zámek, palladiánské mosty, to vše obklopené zelení. Na loukách stáda volně se pasoucí zvěře, která zarovnává spodky korun do skoro

perfektní roviny. Součástí zahrady jsou i vodní plochy, ve kterých se zrcadlí zdejší krajina. Přes snahu tvůrců tato krajina působí studeně (Ferioli a Brambilla, 2007).

V této člověkem a zvířetem opečovávané krajině je snadné zabloudit, proto se příliš nedoporučuje k procházkám (Ferioli a Brambilla, 2007).

3.3.1.6 Dyrham park

Jakožto většina zahrad tak i tato bylo původně tvořena jako formální. Z tohoto slohu se do dnešních dob prakticky nic nedochovalo. Možná jen lipová alej uspořádaná do trojzubce. Na západní straně zahrady dominují stálezelené duby, moruše a hlavně tulipánovníky, které jsem navrhl H. Repton (Ferioli a Brambilla, 2007).

Na vrcholu pyramidy se lze ocitnout v blízkosti zámku s oranžérií, ke kterému vede dvojitá úvozová cesta. Zde byly vysazeny lípy, které mají v dnešní době více než 200 let (Ferioli a Brambilla, 2007).

Na úpatí pyramidy se nachází rybníček kruhovitěho tvaru, odkud se čerpala voda pro vodní zahradu. Nyní se využívá spíše jako napajedlo pro dobytek (Ferioli a Brambilla, 2007).

V odlehlejší části panství je místo tzv. bílých plantáží, kde můžou dnešní majitelé psů pouštět své čtyřnohé mazlíčky, jelikož není vstup do zahrady se psy povolen (Ferioli a Brambilla, 2007).

3.3.1.7 Birr castle

V srdci Irska se nachází park, který se právem dá zařadit mezi skvosty krajinářských parků v majetku vévodů z Rosse (Ferioli a Brambilla, 2007).

V parku lze nalézt mnoho dendrologických skvostů, např. nejvyšší zimozelený živý plot (Ferioli a Brambilla, 2007).

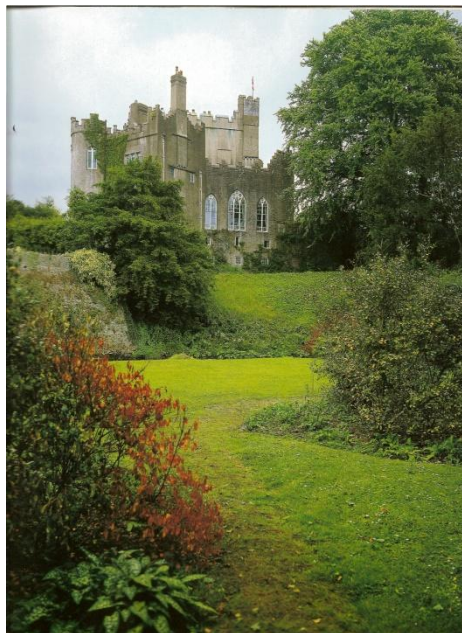
Při pohledu na zámek se vrátíme o několik století zpět. Jedná se o zámek postavený v gotickém stylu. Původní funkcí zahrady nebyla okrasná, nýbrž zelinářská o ovocnářská. V okolí zámku se nacházejí jak formální zahrady, tak zahrady v souladu s přírodou. Zahrada vyniká velkolepou sbírkou dřevin a rostlin z různých částí světa (Ferioli a Brambilla, 2007).

Formální zahrada se nachází v těsném okolí zámku. V nedalekém okolí byla zemědělská půda přeměněna na anglický park. Anglická zahrada se od původních plánů k realizaci změnila, toto budování trvalo několik let (Ferioli a Brambilla, 2007).

Mezi osobami, které se podílely na zrodu tohoto velkolepého díla, byla i manželka šestého hraběte z Rosse, lady Anna, které byla bezesporu velice talentovanou zahradní architektkou. Podle jejího návrhu zde bylo vysázeno krásné habrové loubí, navrženy malebné lavičky a mnoho dalších staveb. Její manžel se mezitím podílel na rozšiřování sbírky exotických dřevin (Ferioli a Brambilla, 2007).

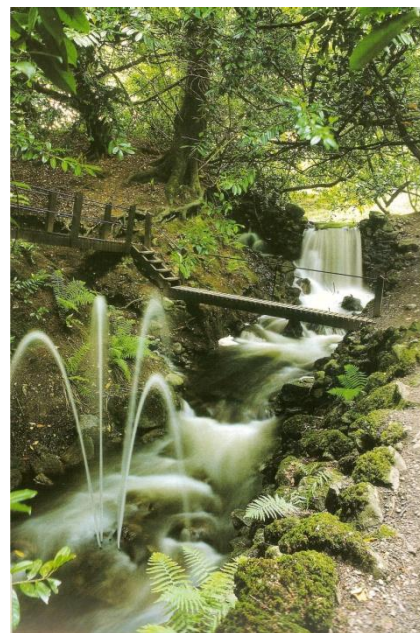
Zahradou protéká řeka, je zde umístěn spousta mostků, vodopádů, kamenů a to vše v souladu s přírodou. V parku můžeme nalézt mnoho dendrologických skvostů např. smrky, jedle, buky, jírovce i největší topol šedý na světě, a především *Metasequoia glyptostroboides*. Mezi skvosty formální zahrady se řadí pivoňka zkřížená lordem Michaellem 'Anne Rose' (Ferioli a Brambilla, 2007).

V dnešní době se o park a jeho stálé obohacování o rostliny z celého světa stará lord Brendan, sedmý hrabě z Rosse (Ferioli a Brambilla, 2007).

Obr. 25 Pohled na zámek

(Ferioli a Brambilla, 2007; str. 125)

Obr. 26 Využití vodních děl v zahradě

(Ferioli a Brambilla, 2007; str. 126)

3.3.1.8 Hidcote Manor

Tento park je často považován za mistrovské dílo dvacátého století. Spojuje v sobě hlavní styly a tradice anglické tvorby. Hidcote Manor leží v Cotswold. Zámek má typický vzhled této doby. V její přední části se nachází kaple. V době kdy toto místo kupoval Lawrence Johnston, bylo zde pouze pole, cedr a nějaké buky (Pavord, 1993).

Zahrada je rozdělena do jednotlivých zákoutí, která ohraničují živé ploty. Ze žádného místa nelze shlédnout zahradu jako celek, což dělá tuto zahradu ojedinělou (Pavord, 1993).

3.3.2 Vybrané významné parky v Evropě

3.3.2.1 Park Lazienki

Dnešní podoba parku je výsledkem četných změn z minulosti. V tomto parku na rozloze 76 hektarů lze shlédnout kromě mnoho zajímavých staveb řadu jezer, rozlehlých travnatých ploch i velké množství dendrologicky cenných rostlin (Ferioli a Brambilla, 2007).

Z počátku byla zahrada řešena ve francouzském stylu, kdy byl v této době tento styl velice oblíben. Mnoho staveb bylo během dob změn majitelů stavěno, přeměňováno dle právě moderních stylů, některé stavby se z této doby nedochovaly (Ferioli a Brambilla, 2007).

Jednou z významných staveb dochovanou do dnešních dob je Lázeňský dům, podle kterého vzniklo jméno celému komplexu. Stal se základem pozdějšího Vodního paláce (Ferioli a Brambilla, 2007).

Nejdůležitější dobou se stala doba, kdy tento komplex kupuje Stanislav August Poniatowski. Původně měl tento komplex sloužit jako královská rezidence. Tento cíl byl však velice nákladný, proto se tento komplex stal soukromým sídlem (Ferioli a Brambilla, 2007).

Král nechává založit místo původní francouzské a zoologické zahrady anglický park. Tato proměna byla velice pomalá a trvala bezmála 20 let. Na vzniku tohoto velkolepého díla se podílelo mnoho významných umělců jako Jan Bogumil Plersch, Domenico Merlini, André Le Brun, J. C. Schuch (Ferioli a Brambilla, 2007).

Přístupová cesta byla obklopena dvěma řadami stromů a vodními kanály. Tyto kanály původně rovné, byly změněny do přirozeného tvaru. Z cesty se naskýtá pohled na skupiny stromů jedlí, osik, modřínů, jírovců. V této době zde bylo vybudováno mnoho velkolepých

staveb. Mezi něž patří např. stará oranžerie, Bílý domek a přestavěný Lázeňský dům (Ferioli a Brambilla, 2007).

V dnešní době je tento, do dnes zachovaný krajinářský park veřejný pro obyvatele a návštěvníky Varšavy (Ferioli a Brambilla, 2007).

3.3.3 Vybrané významné parky v ČR

3.3.3.1 Rozdělení vybraných významných krajinářských parků dle krajů

3.3.3.1.1 Pardubický kraj

Vybrané parky: Běstvína, Bystré, Heřmanův městec, Choceň, Choltice, Kladruby nad Labem, Letohrad – Kyšperk, Litomyšl, Slatiňany, Ležáky

Heřmanův městec

Město leží v Pardubickém kraji v okrese Chrudim. Nadmořská výška je 280 m. Nachází se cca. 10 km západně od Chrudimi na severních svazích Železných hor.

Park byl v krajinářském stylu vybudován ve 20. letech 19. století na celkové rozloze 42,69 ha. Nová kompozice navázala na starší barokní formování panství Šporků a jeho krajiny. Zámek byl vystavěn na místech starší tvrze v 1. polovině 18. století. Barokní úpravy jsou zde dnes viditelné alejemi vykreslující trasy některých urbanistických tras. Místem k založení krajinářského stylu se stala plocha barokní zahrady a také plochy obory. Kompozice měla hlavní kompozici vedenou ve třech vybíhajících paprscích, které se staly hlavními průhledy. Jeden z nich měří 600 m, a přechází v pohled na Kunětickou horu. V parku lze nalézt domácí dřeviny doplněné o exotické dřeviny, které dotvářejí kompozici (Pacáková – Hošťálková a kol., 1999).

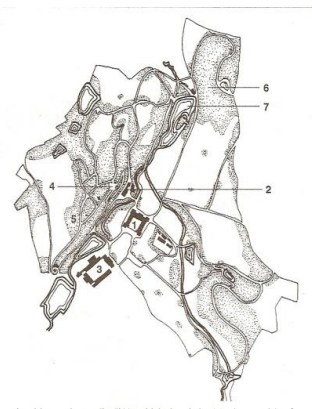
3.3.3.1.2 Karlovarský kraj

Vybrané parky: Dalovice, Chýše, Kynžvart, Sokolov

Kynžvart

Kynžvart leží v západních Čechách, jižně od města Lázně Kynžvart, asi 20 kilometrů jihovýchodně od Chebu. Na úpatí čarokrásného a rozlehlého Slavkovského lesa, se nachází v blízkosti proslavených Mariánských Lázní, na soutoku tří potoků zámek.

Areál parku tvoří tři významné stavby, zámek, pivovar a statek. V roce 1690 začal hrabě Filip Emmerich Metternich s přestavbou areálu v barokním slohu. Po nástupu Klimenta Václava Metternicha nastala modernizace. Palác byl roku 1833 – 1839 přestavěn v empírovém stylu a zároveň byl předělán i park v krajinářském stylu pod taktovkou M. Wintra. Bylo zde velice dobře využito rozlehlého údolí, srázů, skalisek, lučních a stromových porostů. Díky tomuto není patrný přechod mezi krajinou upravenou a původní. Podle tehdejší módy lze v parku shlédnout i mnohé stavby, Dianin chrámek, novogotická kaple. K rozšíření parku dochází v šedesátých a sedmdesátých letech 19. století, jsou vysazeny nové dřeviny k oživení původních lučin a smrčín. Hlavní součástí kompozice se stala voda, především potoky, kaskády, rybníky. Hlavní osa byla dotvářena lipovou alejí (Otruba a kol., 2007).

Obr. 27 Půdorysné zobrazení zámeckého parku

(Pacáková – Hošťálková, 1999; str. 192)

3.3.3.1.3 Plzeňský kraj

Vybrané parky: Horšovský Týn, Chudenice, Kozel, Trpisty, Zbiroh, Žínkovi, Diana, Křimice, Velké Dvorce, Žihobce

Horšovský Týn

Zámek Horšovský Týn se nalézá v historickém centru města Horšovský Týn. Ze severní a západní části je obklopen zámeckým parkem v přírodně krajinářském slohu. Na severní a východní straně jsou hradní příkopy. Leží v Plzeňském kraji v okrese Domažlice.

Zámek byl po požáru přestavěn v renesančním stylu. Na jeho křídlo v minulosti navazovala renesanční zahrada, která byla terasovitě uspořádána. V období po Bílé hoře, vlastnili zámek Trauttmansdorffové, kteří upravili stavby ale i park. Původní vzhled byl barokní. Až roku 1770 je park upraven do anglického parku. V této době dostává území dnešní podobu. Při komponování se zde zdařile využil zvlněný terén, táhlé návrší, místní přechody do roklí. V parku se nachází střídání mokřadních a suchých míst, které umožňovalo pestré pěstování rostlin. Výsadbou exotických dřevin z roku 1811 – 1824 je park dnes velice dendrologicky ceněn (Otruba a kol., 2007).

Obr. 28 Půdorys parku z poloviny 19. století

(Pacáková – Hošťálková, 1999; str. 123)

3.3.3.1.4 Ústecký kraj

Vybrané parky: Bílina, Červený Hrádek, Kláštorec nad Ohří, Krásný Dvůr, Libochovice, Milešov, Peruc, Petrohrad, Teplice, Vintěřov

Kláštorec nad Ohří

Zámek se nachází na levém břehu řeky Ohře v deseti hektarovém, dendrologicky velmi cenném, anglickém parku z 20. a 70. let 19. století, ve kterém je 220 druhů stromů z celého světa (Dvořáček, 2008).

Jedná se o druhotně bohatý a osobitě řešený park na břehu Ohře (Dvořáček, 2008).

Z barokních úprav se dochovala pouze samostatně stojící sala terrena. Barokní zahrada zanikla po požáru zámku, kdy poté už nebyla obnovena. Po druhém požáru byla

zahrada tvořena již v krajinářském stylu. Založena byla na strmých svazích. Časem se toto řešení ukázalo jako výhodou a předností tohoto parku. Park je dendrologicky velmi cenný. O druhovou bohatost se zasloužil Josef Osvald Thun, který dotvořil park do dnešní podoby (Dvořáček, 2008).

Obr. 29 Pohled na zámek skrz vodní hladinu

(Ferioli a Brambilla, 2007; str. 53)

3.3.3.1.5 Jihočeský kraj

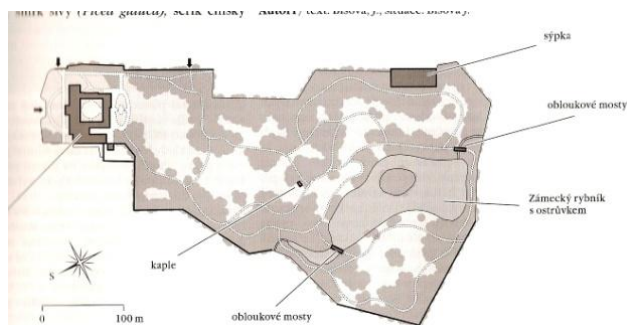
Vybrané parky: Blatná, Červená Lhota, Červený Dvůr, Čimelice, Hluboká nad Vltavou, Chlum u Třeboně, Chotoviny, Jemčina, Jistebnice, Libějovice, Nové Hrady, Štěkeň, Vráž, Budíškovice, Dačice, Český Rudolec, Hatín, Chlum u Třeboně, Čimelice, Drhovle, Orlík nad Vltavou, Protivín, Zdíkov, Čekanice, Libějovice, Osek, Štěkeň, Nadějkov, Oltyně, Stádlec

Dačice

Město leží na jižním okraji Českomoravské vrchoviny. Jindřichův Hradec je vzdálen 36 km v jihozápadním cípu historického území Moravy. Zámek se nachází v jižní části města, za ním se rozkládá na jihozápadní straně ve svažitém terénu zámecký park (Pavlátová a Ehrlich, 2004).

Zámek pochází z roku 1600, kdy jej nechal postavit Oldřich Krajčír. Původní zahrada byla pravidelná renesanční terasová zahrada s gloriem. Navazovala na ovocné sady. Roku 1804 zámek přechází do vlastnictví Dalberků, kteří přetvářejí okolí parku i samotný zámek. Ten dostal podobu v empírovém slohu. Zahrada byla přetvořena na anglický park.

Park se mírně svažuje až k údolí s jezírkem. Ústředním prvkem je louka lemovaná kulisami stromů. Dnešní podobu ovlivňuje voda a louka (Otruba a kol., 2007).

Obr. 30 Půdorysný pohled

(Pavlátová, 2004; str. 151)

3.3.3.1.6 Středočeský kraj

Vybrané parky: Bečváry, Benátky nad Jizerou, Březnice, Hluboš, Hořín, Jemniště, Jetřichovice, Kačina, Kamenice, Křinec, Lány, Liběchov, Loučeň, Mišice, Průhonice, Smilkov, Veltrusy, Žleby, Býchory, Dobříš, Dolní Beřkovice, Konopiště, Ratměřice, Rožmitál pod Tremšínem, Vlašim, Žehušice, Zdislavice

Konopiště

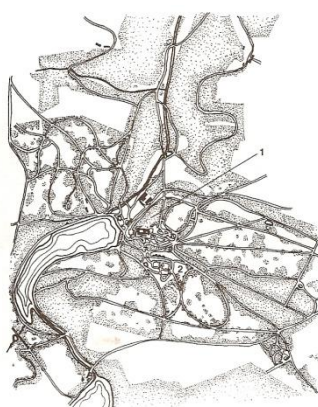
Konopiště je zámek v místní části Konopiště města Benešova ve Středočeském kraji, 40 km jihovýchodně od Prahy. Leží asi 2 km na západ od centra Benešova. Proslavil se jako poslední sídlo Františka Ferdinanda d'Este, dědice trůnu Rakousko-Uherské říše.

V Čechách patří k jednomu z nejrozsáhlejších parků. Park založil následník rakouského trůnu František Ferdinand d'Este. Tvůrcem byl architekt Mösme a Rozínka. Ve zvlněném terénu vznikl jeden z nejrozsáhlejších a nejkrásnějších parků u nás. Zajímavostí této koncepce je Růžová zahrada. Jedná se geometrický parter v barokním stylu. Na místě dnešní Růžové zahrady bývala zahrada v barokním stylu. V parku lze pozorovat především domácí dřeviny, které jsou doplněny o dominanty exotických dřevin (Dvořáček, 2008).

Obr. 31 Parková scenérie doplněna vodní hladinou

(Ferioli a Brambilla, 2007; str. 58)

Obr. 32 Půdorys parku

(Pacáková – Hošťálková a kol., 1999; str. 167)

3.3.3.1.7 Liberecký kraj

Vybrané parky: Hrubá Skála, Hrubý, Rohozec, Sychrov, Zahrádky

3.3.3.1.8 Královéhradecký kraj

Vybrané parky: Častolovice, Hrádek u Nechanic, Kostelec nad Orlicí, Náchod, Ratibořice, Rychnov nad Kněžnou, Vrchlabí, Černíkovice, Karlova Koruna

Vrchlabí

Město Vrchlabí je branou do našeho nejvyššího pohoří, Krkonoš. Leží na hlavní silnici do jednoho z krkonošských center, Špindlerova mlýna.

Renesanční zámek byl vystavěn roku 1546 – 1548. K jeho přestavbě dochází roku 1820. Založení zahrady je datováno 1833, dle návrhu A. Svobody a J. Fuchse. Nynější vzhled

je dílem F. Hablera a J. Smetáčka z roku 1839. Od městské části je park oddělen stromovou kulisou. Jehličnaté stromy daly v této kompozici vyniknout zámku. Je zde vedena i naučná stezka (Otruba a kol., 2007).

Obr. 33 Pohled na kulisy parku

(Otruba a kol., 2007; str. 84)

3.3.3.1.9 Kraj Vysočina

Vybrané parky: Chotěboř, Kamenice nad Lipou, Lukavec, Vilémov, Budkov, Dolní Rožínka, Jemnice, Luka nad Jihlavou, Moravec, Myslibořice, Náměšť nad Oslavou, Telč, Třebíč, Velké Meziříčí, Žďár nad Sázavou

Náměšť nad Oslavou

Je město v okrese Třebíč v kraji Vysočina, 20 km východně od Třebíče na řece Oslavě. Nedaleko leží i obec Kralice nad Oslavou s kralickým památníkem. Nadmořská výška města je 365 metrů nad mořem.

Zámek je obklopen parkem z východní a severní strany. Na tomto místě byla dříve umístěna renesanční zahrada. Na krajinářský park bylo okolí zámku upraveno v 19. století, kdy byl také změněn parter v květinovou zahradu s kruhovými záhony. Můžeme zde také nalézt pozůstatky skleníků a zámeckého zahradnictví (Otruba a kol., 2007).

3.3.3.1.10 Jihomoravský kraj

Vybrané parky: Blansko, Boskovice, Bzenec, Lomnice, Rájec nad Svitavou, Strážnice, Šebetov, Veselí nad Moravou, Jaroslavice, Kravsko, Moravský Krumlov, Uherčice, Višňové, Vranov nad Dyjí, Lednice, Valtice, Znojmo, Židlochovice

Veselí nad Moravou

Veselí nad Moravou je město v okrese Hodonín v Jihomoravském kraji, 14 km jižně od Uherského Hradiště na řece Moravě.

Fridrich Chorinský nechal roku 1840 přestavět panství v empírovém stylu. Po požáru v roce 1835 byl park přestavěn v krajinářském stylu, kdy byl využit terén. Zahrada před zámeckým průčelím je ve formálním stylu. Park původně obsahoval bohatou sbírku soch, v dnešní době můžeme pozorovat pouze památník generála Laudona. K zámku patří i zámecké zahradnictví, kde můžeme obdivovat původní empírové oranžerie (Otruba a kol., 2007).

Obr. 34 Průhled na zámek s využitím principu zrcadlení ve vodní krajině

(Otruba a kol., 2007; str. 13)

3.3.3.1.11 Olomoucký kraj

Vybrané parky: Bílá Voda, Čechy pod Kosířem, Dlouhá Loučka, Chdudobín, Javorník ve Slezsku, Nové zámky u Litovle, Hranice, Lipník nad Bečvou, Přerov, Tovačov, Loučná nad Desnou, Sobotín, Velké Losiny, Žádlovice

Čechy pod Kosířem

Park se rozkládá na 21,5 ha. Hlavním prvkem parku jsou rybníky a vodní kanál, který je zde už z dob barokních úprav.

Vyrůstal zde i pozdější majitel Průhonického parku Arnošt Emanuel. Některé principy použité v Čechách pod Kosířem byly posléze uplatněny i v Průhonickém parku (Otruba a kol., 2007).

Mezi jedny z nejkrásnějších parků Moravy se řadí krajinářský park Čechy pod Kosířem doplněný o romantické stavby. Díky potřebné údržbě a dendrologické hodnotě je tento park velmi hodnotný (Dvořáček, 2008).

Původní barokní zahradu založil v 70. letech 18. století hrabě František Štěpán Silva Tarouca. Přeměnu zahrady v krajinářský park zahájil hrabě František Josef I.. Přeměnu dokončil jeho syn Ervín. Tato podoba se stala základem dnešního parku (Dvořáček, 2008).

Park je rozdělen uměle zvýšenými pahorky. Na jedné straně je okolí zámku s malým rybníkem a na straně druhé partie s velkým rybníkem. V parku nalezneme i romantické stavby, které dotvářejí romantický vzhled parku (Dvořáček, 2008).

Zásluhou dendrologů Františka Josefa II. a jeho bratra Arnošta Emanuela byl park doplněn o exotické dřeviny (Dvořáček, 2008).

V parku je mnoho krásných scénérií – zrcadlení ve vodní krajině, kontrasty barev různých druhů dřevin, staré a velmi ceněné solitérní dřeviny (Dvořáček, 2008).

Obr. 35 Zrcadlení stromové kulisy ve vodní hladině

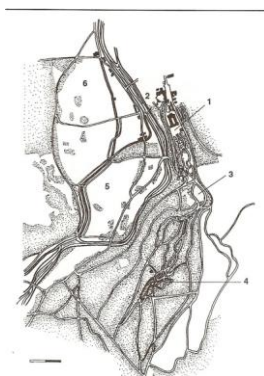
(Otruba a kol., 2007; str. 41)

3.3.3.1.12 Moravskoslezský kraj

Vybrané parky: Nová Horka, Hnojník, Hošťálkovy, Hradec nad Moravicí, Chuchelná, Janovice u Rýmařova, Paskov, Raduň, Šilhéřovice, Štěplovec, Velké Hoštice, Karviná – Frynštát.

Hradec nad Moravicí

Velikost parku činí 130 ha. Park vznikl na místě hradiště. Podoba dnešního zámku pochází z osmdesátých let 19. století. Byl upraven v novogotickém stylu. V této době dochází i k přeměně okolí zámku na krajinářský park. Koncepce parku se zachovala do dnes, a je vedena vyhlídkovými cestami. Zámek byl ve své době velice oblíbený známými hudebníky, jako například Mozart, Ludwig van Beethoven, Niccolò Paganini, Ferenc Liszt. Po těchto umělcích je v parku pojmenováno i mnoho míst (Otruba a kol., 2007).

Obr. 36 Náhled na půdorys parku

(Pacáková – Hošťálková a kol., 1999; str. 130)

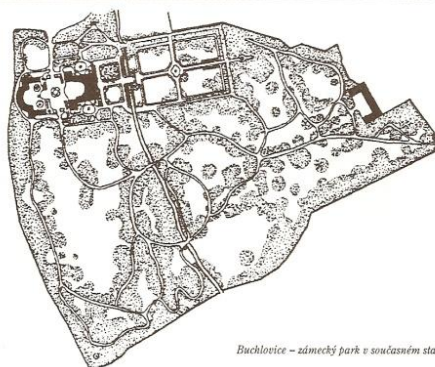
3.3.3.1.13 Zlínský kraj

Vybrané parky: Buchlovice, Bystřice pod Hostýnem, Hoštice, Kvasice, Napajedla, Vizovice, Lešná, Valašské Meziříčí, Vsetín, Zlín

Buchlovice

Buchlovice (německy *Buchlowitz*) jsou městy v okrese Uherské Hradiště v Zlínském kraji, 9 km západně od Uherského Hradiště na úpatí Chřibů. Městysem protéká Buchlovický potok a Dlouhá řeka. Zámek Buchlovice, ležící nedaleko majestátního hradu Buchlova, patří k nejvýznamnějším barokním šlechtickým sídlům na území České republiky.

Zámek byl vystavěn roku 1700 v italském stylu. Je zasazen do svažitého terénu. V blízkém okolí zámku se nachází zahrada francouzského typu. Zámecký areál byl rozšířen v polovině 19. století dle návrhů Josefa Lacowského o krajinářskou část, ve kterých se vysazovaly vzácné dřeviny. V roce 1910 byla krajinářská část rozšířena na celkovou plochu 18,8 ha (Pacáková – Hošťálková a kol., 1999).

Obr. 37 Zámecký park v současném stavu

(Pacáková – Hošťálková a kol., 1999; str. 85)

3.4 CHARAKTERISTIKY KRAJINÁŘSKÉHO PARKU

3.4.1 Základní prvky

Hlavní součástí jsou rozlehlé travnaté plochy, které jsou lemovány skupinami stromů a keřů. V krajinářských parcích se vyskytují velká a početná vodní díla v podobě jezer, rybníků, potoků. Terén se krajinou vlní a vytváří přírodní linii. Součástí parků jsou i mnohá stavební díla (Hurych a kol., 2011).

Cestní síť je vedena v okruzích, které jsou promyšleny, a měly by návštěvníka vést k zajímavým scénériím a zákoutím. Jsou koncipovány v křivkách, které se krajinou vlní jako had (Hurych a kol., 2011).

Můžeme, jsem zařadit japonské, čínské zahrady, anglický park a dnešní úpravy ploch.

Hurych a kol. (2011) uvádí: „Hlavní zásadou krajinářského slohu bylo dokonalé uplatnění přírodních krás“ (Hurych a kol., 2011).

V krajinářských zahradách se využívá i iluzí, kterých lze dosáhnout například kombinací horizontálních a vertikálních prvků. Dojmu větších ploch lze dosáhnout vložním

velkých travnatých ploch. Často se využívá vzdálených dominant. K základní koncepci zahrad patří i hra světla a stínů. Krajinářský park pracuje se spoustou průhledů a výhledů (Hurych a kol., 2011).

V krajinářském stylu byly jen některé prvky, které měly určitá pravidla, která se musela dodržovat. Poloha domu měla být výše než trávník, který procházel až k domu, ten měl být uprostřed mírně snížený. Tvoření skupin také podléhalo pravidlům. Ty měly stát na mírně vyvýšeném místě. Obvod zahrady lemoval pás stromů a keřů, kde vedly hlavní cesty. Hlavní složkou vysazovaných dřevin byly listnáče, málo kdy jehličnany. Můžeme v parcích najít i stálezelené keře, především zimoztráz (Hurych a kol., 2011).

3.4.2 Filozofie

Anglické zahrady byly často zidealizovaným pohledem na krajinu. Hlavní filozofií je opak francouzských formálních zahrad, které jsou symetrické. Krajinářský styl je nepravidelný, nesymetrický a nemá přímé linie mezi jednotlivými prvky (Hurych a kol., 2011).

Jedná se o místa napodobující volnou přírodu. Nenalezneme zde přísnou vázanost prvky (Hurych a kol., 2011).

3.4.3 Terénní úpravy

Do krajinářských parků byla často zahrnuta okolní krajina i s kopci nebo skalnatými výběžky. Často se však krajina v okolí zámku dotvářela pomocí modelací. Příkladem lze uvést Lednický park, kde pomocí modelací terénu byly sníženy záplavy, v okolí protékající řeky navezena zemina a zvednut terén v okolí (Hurych a kol., 2011).

Cesty byly vedeny v mírném spádu po rovině. Výjimkou byly cesty vedoucí k významným stavbám či průhledům, které mohly vést i v mírném převýšení. Větší cesty byly koncipovány mírně pod úroveň terénu, tak aby nebyl narušen pohled (Hurych a kol., 2011).

Velkým přelomem v krajinářských parcích bylo zrušení oddělení parku od krajiny pomocí plotů. Ploty byly nahrazeny zahloubenými příkopy nazývané ha – ha (Hurych a kol., 2011).

Obr. 38 Ha – ha příkop v parku Rousham

(Otruba, 2005; str. 49)

Všechny modelace však musely působit co nejvíce přirozeně. Ostré, umělé, nebo příliš vysoké modelace působili rušivě (Hurych a kol., 2011).

3.4.4 Výsadba

K výsadbě lze použít především domácích dřevin, které jsou doplněny exotickými druhy. Používání exotických dřevin by nemělo být nijak vysoké. Dbá se také na habitus dřevin, jejich podzimní vybarvení, popřípadě zajímavost květů. Menší dřeviny je vhodné vysazovat ve skupinách. Dřeviny je vhodné zpravidla vysazovat jako solitéry nebo ve skupinách, také dle doby kvetení či vzhledu během roku (Hurych a kol., 2011).

3.4.5 Voda

Tvar se zde odvozoval od tvaru říčního ramene. Voda vždy měla vypadat jako vodní proud se skrytými konci (Hurych a kol., 2011).

Voda v krajinářských parcích má důležitý význam. Jejím úkolem je zrcadlení okolní krajiny, měla být kontrastem k travnatým plochám, a vytvořit i tolik ceněný zvuk a dynamičnost. Pomocí tvaru lze i dotvářet okolní krajinu. (Hoogvelt, 1999)

3.4.6 Stavební doplňky

Stavební doplňky lze v krajinářských zahradách nalézt v podobě grott, mostů, mostků, lávek, chrámů... (Hurych a kol., 2011).

3.5 SOUČASNOST V TVORBĚ KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ

Nástup městské zahrady

Do 19. století nebylo možné, aby obyčejní měšťané navštívili krajinářský park, aniž by byl volně přístupný. V 19. století se však tento styl dostal i ke střední třídě. Ti většinou žili ve

vilkách a městských domech a vlastnili malé zahrady. Rozvoji tohoto stylu v soukromých zahradách napomohl i magazín, který byl v roce 1826 vydán Johnem Claudiusem Loudonem – The Gardener's Magazine. Zde byly rozvíjeny Reptonovy myšlenky. Claudius dbal na sběr nových rostlin, pastování zelinářských rostlin. Jeho názorem bylo, že zahrada by se měla odlišovat od okolní krajiny. V 19. století se zakládají zahrady v různých stylech, také v přírodním stylu. William Robinson tvořil zahrady v souladu s přírodou, ta se však musela přizpůsobit zahradě. Například vysazováním květin do trávniku, popínání rostlin po stromech (Hoogvelt, 1999).

V dnešní době nejsou anglické parky výše zmiňované stejné. Mnohdy se ucelené kompozice narušují a doplňují dalšími druhy rostlin, které narušují dojem harmonie s přírodou. Může za to časté používání mnoha exotických rostlin k rozšiřování sbírek. Způsobuje to i přehnaná barevnost celku. Kombinace pestrých květů s barevnými kultivary dřevin a bohatými podrosty. Tato „móda“ se rozrůstá nejen v Anglii, ale i v Evropě. Nejedná se jenom o krajinařskou slohu ale i o další. Ne vše je však v současné tvorbě na škodu. Minula i dnešní anglická zahrada nás znovu vrátila k používání trvalek, které svojí krásou dokážou podtrhnout místo jím určené (Otruba, 2005).

3.5.1 Zahrady současnosti a využití stylu v soukromých zahradách

V dnešní době jsou zahrady zakládány na mnohem menších územích. Toto se podepsalo i na jejich tvorbě. Oproti tomu vzrostl sortiment rostlin. Zahrada je v dnešní době rozšířeným obytným prostorem (Hoogvelt, 1999).

Začíná se i projevovat snaha k navrácení k přírodě a přírodním ekosystémům. V dnešní době můžeme najít na zahradách mnoho stylů. Od neformálních až po formální. Měl by být také brán zřetel na okolní ráz krajiny a okolí a místu, domu,... V dnešní době se toto bohužel moc nedodrhuje. Na našem území můžeme vidět mnoho omylů. Oproti historii, kdy existovala jednota slohu u staveb a zahrady (Hoogvelt, 1999).

Obr.39 Využití vypůjčených dominant

(Dlouhý, 2004; str. 8)

Obr.40 Ukázka průhledu do krajiny

(Pavlačková, 2003; str. 15)

V minulosti se krajinářské parky využívali především u honosných obydlí hlavních představitelů zemí. V počátcích měla zahrada především hospodářský význam, kde hlavním úkolem zahrady byla produkce plodin. Postupem doby začala zahrada sloužit i k okrasné a meditační funkci, jednalo se především o klášterní zahrady. V dalších letech zahrada přebírá především funkci estetickou a reprezentativní, kde majitelé velice dbají na vzhled svých zahrad. Komplexy bývají velice rozlehlé, využívá se zde různých pohledů, scénérií, k domům často vedou dlouhé aleje. Jednalo se především ale o zahrady bohatých a vlivných majitelů. U obyčejných lidí stále převládají zahrady hospodářské, kde hlavním účelem je pěstování plodin. Spousta míst se využívá i jako pastviny pro zvířata.

V dnešních dobách se funkce zahrad začínají postupně měnit z účelu hospodářského na účel estetický, reprezentativní a odpočinkový. V 19. století začíná velký rozmach krajinářských parků. Tento trend se nevyhýbá ani dnešním zahradám. Styl krajinářských parků je hojně využíván při tvorbě soukromých zahrad. A to především z důvodu kdy se jeho vzhled blíže podobá krajině. Tento styl se využívá také především i díky dobrému splynutí s okolní krajinou. Nepřehlédnutelnou skutečností je i méně náročná údržba oproti barokním zahradám, které vyžadují mnohaletou a pravidelnou údržbu během celého roku.

I když se v soukromých zahradách nejedná přímo o krajinářský park, který dokáže vyniknout spíše ve větších prostorech, kde se pracuje s modelací terénu, četnými vodními prvky, skupinami ale i solitérami stromů. Použití stromů by mělo odpovídat okolní krajině. I když v minulosti byly krajinářské parky často doplňovány svými majiteli o exotické dřeviny, které přiváželi z celého světa k obohacení svých sbírek.

V soukromých zahradách lze využít mnoho principů krajinářských parků. Především se jedná o volné linie, které dotvářejí okolí domů a jemně podtrhují jeho vzhled. Používání skupin stromů a keřů, které jsou vybírány s ohledem na stanovištní, klimatické, estetické podmínky. Květinové záhony nebyly v krajinářských parcích však časté. V soukromých zahradách se však často používají, kvůli barevnému akcentu během roku. Dalším prvkem může být i modelování terénu. V tomto ohledu nelze využít modelování všude. Modelace se nehodí do každé zahrady. Především zahrady, které se nacházejí v polabských nížinách a v okolí se nenachází mnoho přirozených terénních linií, může na zahradách vypadat nepřírozeně a příliš uměle. Čehož se snažili tvůrci krajinářských parků vyvarovat. Dalším prvkem využívaných v krajinářských parcích je i voda, především zrcadlení v její hladině. V zahradách toto splňují jezírka. Všechny tyto prvky nám přinášejí kousek krajinářského stylu i do našich obydlí.

4. MATERIÁL A METODY

V práci na téma Krajinářský park – historie a současnost byly nejprve shromážděny dostupné informace z odborných publikací a vypracována literární rešerše, která byla zaměřována především na vývoj a vznik krajinářských parků u nás i v zahraničí. Ze zahraničních zemí je upřednostňována Anglie. Důvodem byl původ krajinářských parků z této země.

Dalším hodnoceným faktorem byl vliv na tvorbu krajinářských parků, který v počátcích určoval dnešní vzhled zahrad. Popsány zde jsou i jednotlivé etapy vývoje s uvedenými příklady. Na prvních vytvářejících se parcích u nás i v zahraničí byl dokládán vliv a etapy vývoje. Z pozorovacího hlediska zde byly popsány parky v Anglii, Evropě a České republice, na nichž bylo možné vysledovat poněkud koncepčně odlišný styl dle vnímání přírodní krajiny dle zemí. Odlišné pojetí lze vyzorovat i u vybraných významných tvůrců tohoto období, kteří vytvářeli svá díla často dle svých idejí. Význam těchto tvůrců můžeme pozorovat do dnešních dob. Mnohé jejich názory jsou využívány i v dnešních dobách. Pro názornější ukázkou zde bylo vybráno i několik významných parků z dnešní doby a to jak z ciziny, především ze země původu tohoto stylu, Anglie, tak i České republiky. Při popisu parků v Čechách bylo lepší orientaci využito rozdělení do krajů. Z každého tohoto seznamu byl vybrán jeden zástupce a podrobněji popsán z hlediska polohopisu, historie (jeho postupného vývoje a také přeměn dle současného majitele a doby).

V práci je také popisována současnost v tvorbě krajinářských parků. Od krátké historie vlivu této tvorby i na soukromé zahrady až po současné využití tohoto stylu v soukromých zahradách, ale také možné využití tohoto stylu v budoucnu.

Důležitým popisovaným prvkem jsou i principy krajinářského parku. Je zde popsáno několik základních principů, které utvářejí dokonalý celek krajinářských parků. Na základě těchto principů byly vybrány dva krajinářské parky, na kterých je lze tyto principy popsat. Jedná se o zámecký park ve Slatiňanech a anglický park ve Stowe.

Výběr parků byl řízen dle hodnoty parku a přínosu pro budoucí generace. V první řadě bylo provedeno terénní šetření zámeckého parku ve Slatiňanech, které bylo uskutečněno během roku 2011/2012. Z tohoto šetření byla pořízena fotodokumentace jednotlivých principů, která je součástí hodnocení parku z hlediska využití principů, dendrologického,

uspořádání jednotlivých složek parku, současného stav, údržby, návštěvnosti. Veškeré šetření bylo graficky zpracováno a vyhodnoceno. Stejného postupu, krom terénního šetření, bylo využito i parku Stowe. Následně byla práce doplněna o komentovanou fotodokumentaci a graficky zpracované mapy s popisy a zvýrazněním jednotlivých principů.

5. Výsledky

5.1 DETAILNÍ ZPRACOVÁNÍ VYBRANÝCH KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ U NÁS A V ZAHRANIČÍ

Pro popsání a znázornění hlavních principů krajinářského parku byly vybrány dva parky, kde jsou porovnány jejich principy. Vybrán byl zámecký park ve Slatiňanech a krajinářské úprava ve Stowe. V obou případech jsou principy dokládány na mapových a fotografických podkladech.

Hlavními hodnocenými principy jsou rozlehlé travnaté louky se stromovou kulisou, terénní úpravy, pohledy a průhledy krajinou, vodní prvky, výsadba, architektonické prvky.

Nejdříve se práce zabývá širšími vztahy v území, kde je popsána jejich poloha. Je zde také popsána historie zámku a parku. V práci je také hodnocen celkový koncept parku tzn., co zde lze nalézt, jak je to uspořádáno. Dále se zde nachází kapitola o výsadbách v parku. Z terénního šetření je zde popsáno zhodnocení parku, kde je hodnocen vzhled, údržba, návštěvnost. Dále jsou popsány jednotlivé principy a jejich využití v parku dokládáno mapovými a fotografickými podklady.

5.1.1 ZÁMECKÝ PARK SLATIŇANY

5.1.1.1 Vztahy v území

Město Slatiňany naleznete v malebném kraji na úpatí Železných hor 4 km jižně od okresního města Chrudim.

Otruba a kol. (2007) uvádí: „Chov koní se stal nosným motivem a synonymem zámku, parku i obce. Můžeme se proto ve volných výbězích pod korunami mohutných kaštanovníků jedlých (*Castanea sativa*) setkat s ušlechtilými koňmi místního chovu. Touto problematikou se zabývá i zámecká expozice, která v grafickém i plastickém (sochy) provedení hovoří o koních z hlediska chovu a užití“ (Otruba a kol., 2007).

5.1.1.2 Zámek

Romantický park luk, stromů a koní. Otruba a kol. (2007) popisuje: „Na návrší nad městem stojí novogotický zámek a v jeho okolí se rozkládá rozsáhlý krajinářský park (16 ha). Jako většina historických objektů i slatiňanský zámek prošel složitým vývojem. Stejně tak jeho zahrada a park. Základ parku souvisí s přestavbou renesančního zámku v klasicistním

stylu kolem roku 1795. Na něj v letech 1800 – 1802 za Karla Auersperka navázala rokoková úprava, ale dnešní, novogotickou – anglickou – podobu (obr. 41) získal až závěrečnou přestavbou kolem roku 1867 za Vincence Karla Auersperka podle návrhu Benedikta Škvora. V té době byla zrušena původní pravidelná zahrada s dekorativním paterem pod vlivem nových módních trendů a také změnou orientace hlavního vstupu do zámku. Ten se přesunul na severní stranu, do míst pravidelného parteru. Jižní fasáda se stala zahradním průčelím, orientovaným do parku a krajiny, kde tvoří výrazný uzávěr pohledů“ (Otruba a kol., 2007).

Obr. 41 Zámek

(Foto: Svitáková, 2012)

5.1.2 Park

5.1.2.1 Historie zámeckého parku

Park založil roku 1796 kníže Karel Auersperg. Park byl založen v anglickém slohu. V počátcích měl park 16 hektarů a nebyl oplocen, díky tomu volně přecházel do krajiny, která sloužila jak obora k chovu jelení zvěře. Park byl však v následujících letech oplocen, a o několik let ještě rozdělen na dvě části. Jedna část byla pro veřejnost uzavřena a druhá otevřena. Okolo roku 1888 dochází k vybudování rybníka. Další stavbou budovanou v parku bylo dětské hospodářství (obr. 64) (Haupt, 2010).

20. století do parku přineslo další změny a to v podobě sochy koně Jana Žižky (obr. 65) v roce 1951. Autorem sochy je Bohumil Kafka. V dalších letech se dočkalo obnovy i jezírko (obr. 57). V těchto letech přibylo do parku i mnoho nových a zajímavých druhů

rostlin. Díky přílivu nových druhů se park stává dendrologicky významnou sbírkou (Haupt, 2010).

Socha koně od Bohumila Kafky stojí v průhledu na parkovém průčelí zámku (obr. 49). V osmdesátých letech 20. století bylo v parku obnoveno jezírko s přístavištěm pro loďky. V té době se uskutečnila celková úprava parku, který ve své krajinářské romantické podobě je velmi působivý, vhodně doplňuje chovatelský program a obohacuje krajinu (Otruba a kol., 2007).

5.1.2.2 Koncept parku

„Terén je měkce zvlněný, dominují zde rozsáhlé louky, lemované kulisami stromů a oživené solitérami tvarově a barevně zajímavých stromů. Parkové porosty, jejich rozvrstvení a komponování, evokují volnou, smířlivou a klidnou náladu, což podporuje neznatelné napojení parku na okolní krajinu podhůří Železných hor. Ve vzdálenějších partiích byly za Františka Josefa Auersperka koncem 19. století vybudovány romantické objekty, Švýcárna, miniatura Kočičího hrádku, miniaturní, umně skryté dětské hospodářství se zmenšeninami vesnických domů, a především v roce 1898 – 1901 hřebčín“ (Otruba a kol., 2007).

Uspořádání parku je v krajinářském stylu. Lze zde například shlédnout využití vodní hladiny v podobě jezírka v zadní části parku, které bylo doplněno i stavbou – přístaviště pro loďky (viz. mapa – příloha). Architektonické prvky zde lze shlédnout v podobě sochy koně od Bohumila Kafky (viz. mapa – příloha) a dětského hospodářství, kde se traduje pověst o tom, že na tomto místě byly děti hradními pány a dospělé osoby pouze návštěvníky. Tato stavba má bezesporu i svoji výchovnou hodnotu. Její umístění je velice vhodně zvoleno v levé přední části parku (viz. mapa – příloha). Celkový koncept parku je dotvářen pomocí dřevinných kulis.

5.1.2.3 Zajímavé dřeviny parku

V parku lze třeba najít tyto zajímavé dřeviny – *Paulownia tomentosa*, *Picea torano*, *Cercidiphyllum japonicum*, *Acer carpinifolium*.

Popis některých dřevin nalézajících se v parku

1. Cedr atlaský 'Glauca' (*Cedrus atlantica* 'Glauca')

Tento cedr můžeme nalézt u vchodu do nádvoří zámku.

2. Jerlín japonský (*Sophora japonica*)
3. Kryptomerie japonská (*Cryptomeria japonica*)

V parku nalezneme dva exempláře, které jsou přibližně stejně velké. Patří k největším ve východních Čechách.

4. Liliovník tulipánokvětý (*Liriodendron tulipifera*)
5. Jírovec osmimužný (*Aesculus octandra*)
6. Dřezovec trojtrnný (*Gleditsia triacanthos*)

V parku můžeme najít několik exemplářů.

7. Smrk pančičův (*Picea omorika*)
8. Buk lesní 'Atropunicea' (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea')

V parku je mnoho exemplářů, největší z nich roste v blízkosti parku. Jedná se o jedince, který je největší v celé České republice.

9. Šácholan přišpičatělý (*Magnolia acuminata*)

V parku se nachází dva exempláře.

10. Hloh pýřitolistý (*Crataegus submollis*)

V parku se nachází dva exempláře.

11. Katalpa trubačovitá (*Catalpa bignonioides*)
12. Jírovec maďal (*Aesculus hippocastanum*)
13. Jírovec červený (*Aesculus x carnea*)
14. Javor horský 'Leopoldii' (*Acer pseudoplatanus* 'Leopoldii')
15. Nahovětvec dvoudomý (*Gymnocladus dioicus*)

V parku se nachází dva exempláře.

16. Javor dlanitolistý 'Atropurpureum' (*Acer palmatum* 'Atropurpureum')

V parku je nejznámější javor u jezírka.

17. Platan javorolistý (*Platanus x acerifolia*)

18. Jinan dvoulaločný (*Ginkgo biloba*)

19. Buk lesní 'Pendula' (*Fagus sylvatica* 'Pendula')

V parku najdeme tohoto jedince poblíž jezírka.

20. Parocie perská (*Parrotia persica*)

Exemplář rostoucí ve Slatiňanech patří k nejvyšší v české republice (Haupt, 2010).

Obr. 42 Situační mapka parku

(Haupt, V. 2010)

5.1.2.4 Zhodnocení parkové kompozice

Zámecký park ve Slatiňanech byl považován za jednu z nejbohatších sbírek dřevin ve východních Čechách, bohužel léta špatné nebo nedostatečné péče se na něm negativně podepsala. Došlo k úbytku dřevin, především vzácnějších pěstovaných taxonů. Proti jižnímu průčelí zámku je dodnes zachován průhled lemovaný skupinkami solitérních dřevin doprovázejících louky, ale okrajové části parku byly v minulosti nedostatečně udržovány.

Převážně při okrajích luk a prosvětlených místech se šíří *Telekia speciosa*. Park byl částečně poškozen i během silné vichřice, která se Chrudimskem přehnala 25. června 2008.

V celém areálu parku je nevyhovující povrch cest, které jsou obzvláště v nepříznivém počasí hůře schůdné. Dalším nedostatkem je nevyhovující a nedostatečný stav laviček a odpočinkových míst. Je zde také velice zanedbána péče o zeleň a o okrasné jezírko. V blízkosti jezírka je odpočívadlo, které je značně poškozené léty a neohleduplnými spoluobčany. V celém areálu také chybí osvětlení. Díky čemu je zde omezen pohyb v e večerních hodinách. Také stav odpadkových košů je značně nedostačující. Ve většině areálu chybí úplně. Další značně zanedbanou částí je zde dětské hospodářství, o jehož existenci nemá ani většina návštěvníků potuchy.

Zhodnocení celkového stavu parku je velice špatné. Odvíjí se od nedostatečného zájmu správců objektu, a celkového přístupu Národního památkového ústavu. Je zde třeba celková rekonstrukce parku. Obzvláště okrasné zeleně a oddychové části.

V roce 2010 byl jmenován nový kastelán zámku. Od této doby můžeme v parku nalézt zlepšení v podobě provedených návrhů, které byly částečně převedeny do skutečnosti. Údržba parku se také zvyšuje. Což dokazuje zvyšující se návštěvnost. Byly zde otevřeny nové prohlídkové trasy, včetně i prohlídek parku s průvodcem. Návštěvnost také zvyšují zpět přivezení koně Převalští. Mezi další faktory, které zvyšují návštěvnost lze zařadit i návštěvníky Národního hřebčína ve Slatiňanech, které se nalézají v areálu parku a sousedí přímo se zámeckými budovami. Na vyhrazeném místě v parku, lze každoročně shlédnout krásná vystoupení starokladrubsých koní. V průběhu roku lze i shlédnout vystoupení dam v sedlech, které toto místo přenesou svojí jízdou v dámských sedlech a dobových kostýmech zpět do dob vlády knížete Auesperka.

5.1.2.5 Jednotlivé ukázky použitých principů v parku

Rozlehlé travnaté louky v kontrastu se stromovou kulisou

V parku lze pozorovat velká prostranství luk doplněná stromovými kulisami. Kde se uplatňuje princip kontrastu světle zelené se stromy.

Obr. 43 Rozlehlé louky se stromovou kulisou

(Foto: Svitáková, 2010)

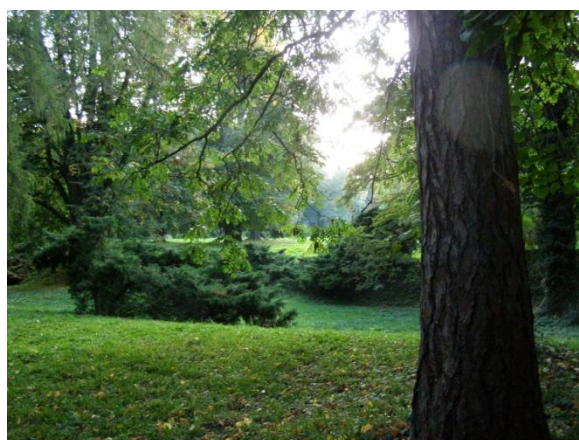
Terénní úpravy

Princip terénních modelací lze nalézt v celém parku. Cesty kopírující terénní reliéf, a ztrácející se v modelacích terénu.

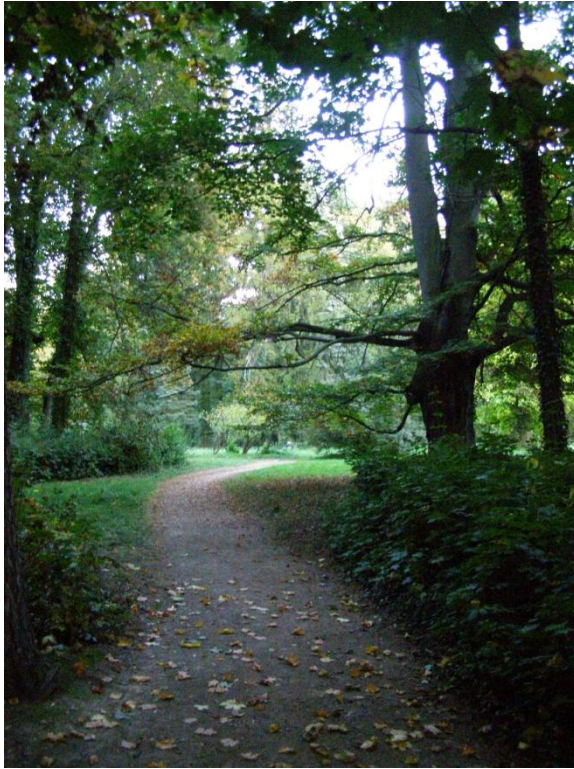
Obr. 44 Modelace terénu

(Foto: Svitáková, 2010)

Obr. 45 Modelace terénu

(Foto: Svitáková, 2010)

Obr. 46 Cestní síť linoucí se parkem
(Foto: Svitáková, 2010)

Obr. 47 Modelace terénu u rybníčku
(Foto: Svitáková, 2012)

Pohledy a průhledy parkem

V parku lze nalézt i mnoho pohledů a průhledů. Většina takto vzniklých pohledů a průhledů je soustředěna zámeček (obr. 48), který je možno shlédnout z mnoha míst parku. Koncept také pracuje s vypůjčenými dominantami (obr. 51 a 53). Jedná se o věž kostela a budovy nedalekého hřebčína.

Obr. 48 Průhled parkem na zámeček
(Foto: Svitáková, 2012)

Obr. 49 Pohled na zámek

(Foto: Svitáková, 2012)

Obr. 50 Pohled na park a lemování travnatých ploch

(Foto: Svitáková, 2012)

Obr. 51 Vypůjčená dominanta kostelní věž

(Foto: Svitáková, 2012)

Obr. 52 Pohled na park od zámku
(Foto: Svitáková, 2012)

Obr. 53 Průhled z parku na hřebčín
(Foto: Svitáková, 2012)

Obr. 54 Pohled na park od zámku
(Foto: Svitáková, 2010)

Obr. 55 Pohled z parku na zámek
(Foto: Svitáková, 2010)

Vodní prvky

Mezi základní principy krainářských parků patří i voda. Tohoto principu je využíváno i v případě zámeckého parku ve Slatiňanech, kde je využito zrcadlení okolí ve vodní hladině u rybníčku v zahdní části parku.

Obr. 56 Pohled na zamrzlou vodní hladinu
(Foto: Svitáková, 2012)

Obr. 57 Vodní hladina – uplatnění principu zrcadlení
(Foto: Svitáková, 2010)

Výsadba v parku

V zámeckém parku lze nalézt jednu z největších botanických sbírek Východních čech. Především v jarním měsících zde lze pozorovat hru barev, kterou vytvářejí květy mnoho rododendronů a azalek, které byly v parku vysazeny před mnoha lety.

Obr. 58 Pohled na výsadbu u jezírka
(Foto: Svitáková, 2012)

Obr. 59 Výsadba parku – použití principu skupinové výsadby
(Foto: Svitáková, 2012)

Obr. 60 Výsadba parku a skupiny stromů
(Foto: Svitáková, 2012)

Obr. 61 Výsadba parku a využití stromových dominant
(Foto: Svitáková, 2012)

Obr. 62 Výsadba parku – se stromovou soliterou
(Foto: Svitáková, 2010)

Obr. 63 Kontrast travnatých ploch se stromy
(Foto: Svitáková, 2010)

Stavební doplňky

V parku lze nalézt jen málo staveb, které dotvářejí park v romantickém stylu (viz. mapové přílohy).

Obr. 64 Dětské hospodářství

Obr. 65 Socha koně v pozadí hřebčína

(Foto: Svitáková, 2012)

Obr. 66 Ohrada koní Převalských

(Foto: Svitáková, 2012)

(Foto: Svitáková, 2012)

5.1.3 STOWE

5.1.3.1 Širší vztahy v území

Stowe se nachází asi 3,2 km severozápadně od Buckinghamu v Avlesbury Vale čtvrti Buckinghamshire v Anglii.

V dnešní době můžeme na zámku ve Stowe nalézt Stowe school. Dnes je park volně přístupný pro veřejnost. Kde lze shlédnout upravené zahrady a mnoho památek a staveb. Roku 1990 přejímá zahrady National Trust.

5.1.3.2 Historie zámku a parku

V dobách vzniku tohoto sídla zabírala zahrada jen malou část oproti dnešní ploše. V letech 1713 – 1717 byla zahrada rozšířena do pravidelně členěného parteru s fontánou a alejemi. V roce 1718 – 1719 se začínají v zahradě stavět i významné stavby – Bacchův chrám, Rotondo, Královnino divadlo. Zahrada se rozšířila až k jezeru. K dalším změnám došlo podle návrhů Charlese Bridgemanu a Johna Vanbrughema. Začal se zde využívat volný přechod do krajiny pomocí ha – ha příkopů. Bridgemanova tvorba byla ovlivněna Le Nôtrem, což dokládá i to že zde použil křížení cest a průseků s průhledy na architektonická díla. Jezero Elewen Acre Lake vzniklo pomocí přehrazení vodoteče. V průběhu tvorby zde roku 1726 John Vanbrugh umírá a jeho tvorbu přebírá James Gibbs. Ten zde spolupracuje s Williamem Kentem, který zde navrhuje spoustu dalších staveb. Významnou stavbu dal postavit v údolní části parku nazývané Elysejská pole lasturový most. Na svazích pak aplikoval klasicistní stavby – chrám Slávy a Ctností. Kent zde vytvořil jednu z prvních naturalistických

krajinářských úprav. V roce 1733 odchází Bridgeman. Po jeho odchodu se změkčují linie, vysazují se nepravidelně skupiny keřů a stromů. Dochovány jsou i návrhy z roku 1739. (Pavlátová, 2004; Ferioli, 2007; Jellicoe, Jellicoe, 1995).

Jako jeden z tvůrců v roce 1741 přichází i Lancelot Brown. Jakož i jinde, tak i zde přeměňuje zahradu ve volný krajinářský park a to pomocí modelování terénu i porostů do vzájemně komponovaných sestav. Toto místo se začalo nazývat tzv. Řecké údolí. V roce 1749 umírá dosavadní majitel panství Lord Cobham a novým vlastníkem se stává R. G. Templ, který má vlastní požadavky na úpravu zahrady (viz. přílohy). Později muselo být panství vlivem úpadku prodáno (Pavlátová, 2004; Ferioli, 2007).

Obnova

V roce byly některé z nejdůležitějších částí pozměněny. Roku 1992 byla koupena část hradu, která původně procházela na severním konci. Díky příspěvku z roku 1995 bylo v parku obnoveno několik památek a opětovné osázení části parku. Nový majitelé obnovili dům a zahradu v jeho historickém prostředí parku (Clarke, 1997).

Dnes pro svoji náročnou údržbu slouží toto sídlo jako golfové hřiště. V paláci sídlí veřejná výběrová škola (Pavlátová, 2004; Ferioli, 2007).

5.1.3.3 Koncept parku

Základním principem, který lze shlédnout je volná linie. Park je velice rozlehlý, proto zde bylo možné využití dalekých pohledů a průhledů. Také je zde možné zhlédnutí využití principu modelování krajiny. V parku je využit princip zrcadlení ve vodní hladině. Vodní plochy lze shlédnout na mnoha místech parku, především pak v blízkosti staveb, kde bylo využito zrcadlení ve vodní hladině. Pomocí vegetace zde bylo dosaženo mnohých pohledů a průhledů. Vegetace je zde zvolena s ohledem na okolní krajinu, do které přechází pomocí tzv. ha – ha příkopů, které dávají parku pocit nekonečna a volného přestupu do okolní krajiny (obr. 67). Velice vhodně je zde zvolena i rozlehlá cestní síť, které se line krajinou v přirozených křivkách (obr. 68). Uspořádání parku lze hodnotit jako velice zdařilý koncept krajinářského parku (viz. mapové přílohy). V parku lze nalézt také mnoho architektonických prvků v podobě historických staveb, mostů... (obr. 75 – 79)

5.1.3.4 Zhodnocení parkové kompozice

Po mnohých přestavbách musel být park prodán. Dnes je v majetku National Turst. V průběhu let byl park upraven a obnoven dle původních historických podob.

V dnešní době park je park využíván jako golfové hřiště a v zámeckých prostorách se nachází výběrová škola.

Jedná se o park velké historické hodnoty, ve kterém lze najít prolínající historii se současností – golfové hřiště v konceptu parku.

Údržba parku by se dala označit za nadstandardní, z důvodu údržby golfových ploch. Velice dobrá údržba lze pozorovat na stavbách, které jsou ve velice dobrém stavu a po léta lákají ročně tisíce návštěvníků k prohlídkám tohoto skvostného díla.

5.1.3.5 Jednotlivé ukázky použitých principů v parku

Rozlehlé travnaté louky

Zde můžeme shlédnout využití travních ploch pro účely golfu.

Obr. 67 Travnaté louky a využití principů přirozené modelace terénu

(<http://www.geograph.org.uk/photo/2587383>)

Terénní úpravy

V celém parku lze shlédnout využití modelace terénu a zakomponování cestních sítí do přirozeného reliéfu, který nenásilně kopírují.

Obr. 68 Cestní síť zakonpovaná do modelace terénu

(<http://www.geograph.org.uk/photo/2588512>)

Pohledy a průhledy parkem

V celém parku je možno nalézt využití principů dálkových pohledů a průhledů. Často jsou zde k tomuto účelu využívány architektonické prvky. Jako například chrámy, mosty.

Obr. 69 Průhled parkem na gotický chrám

Obr. 70 Rotundo – využití principu průhledů

(<http://moblog.net/view/205592/stowe-park-national-trust>)

(<http://www.geograph.org.uk/photo/2588084>)

Obr. 71 Pohled na zámek s principem zrcadlení ve vodní hladině

(<http://www.geograph.org.uk/photo/2588332>)

Vodní prvky

Mnoho vodních staveb, které lze nalézt v tomto parku ukazuje využití vodních prvků v konceptu krajinářských parků. Využívá se zde dynamiky vodní hladiny, mnohdy i zvuku. Hlavní důvod však lze nalézt v zrcadlení okolní krajiny ve vodní hladině. Což je ve Stowe často využíváno u staveb a dálkových pohledech.

Obr. 72 Vodní hladina – princip vodních hladin procházející zahradou

(http://www.gardenvisit.com/garden/stowe_landscape_garden)

Výsadba v parku

Výsadba parku je zde členěna do volných linií. Pomocí skupin stromů zde lze uplatnit vytváření průhledů a významná místa.

Obr. 73 Výsadba u jezera se zrcadlením ve vodní hladině **Obr. 74** Výsadba lemující cesty

(<http://moblog.net/view/205592/stowe-park-national-trust>) (<http://tramuntana.tk/stowe-landscape-gardens-buckinghamshire-england-uk-hdr-prime-lens.html>)

Architektonické prvky

V parku lze nalézt mnoho architektonických staveb. Stavby patří k jednomu z významných principů krajinářských parků. Většinou se jedná o zmenšeniny a napodobeniny chrámů z dalekých zemí, které sloužily jako romantizující prvek zahrad a přiblížení se dálkám (viz. přílohy).

Ve Stowe lze nalézt mnoho takovýchto staveb – Venušin chrám, Rotundo, Chrám Ancient Virtue, hermitáž, Královský chrám, Cobham Monument, dórský oblouk, sloup kapitána Grevilla, Congreve Monument, jezerní pavilony, Pebble Alcove, Chrám přátelství, palladiánský most, Chrám britských ctností, fontána Seasons, Pastoral Poetry, Chrám svornosti a vítězství, gotický chrám, Boycott Pavilions, Oxfordský most, korintský oblouk, most Shell (Otruba, 2005)

Obr. 75 Palladiánský most

Obr. 76 Gotický chrám

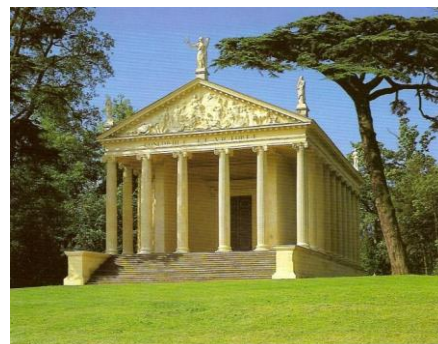
(http://en.wikipedia.org/wiki/File:Stowe_Park_Palladian_bridge.jpg)

(<http://www.geograph.org.uk/photo/358779>)

Obr. 77 Vyžití stavby v kompozici doplněné dřevinami

(Clarke, 1997; str. 18)

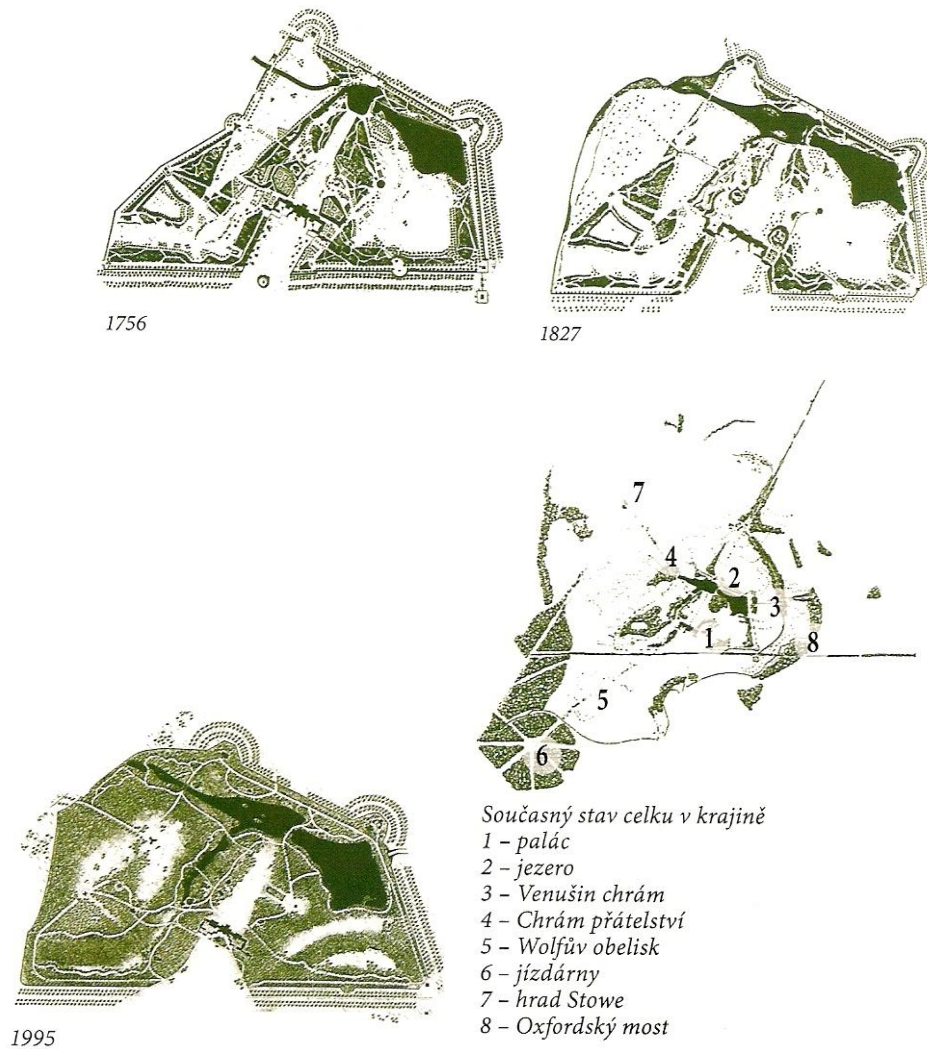
Obr. 78 Chrám svornosti a vítězství

(Clarke, 1997; str. 48)

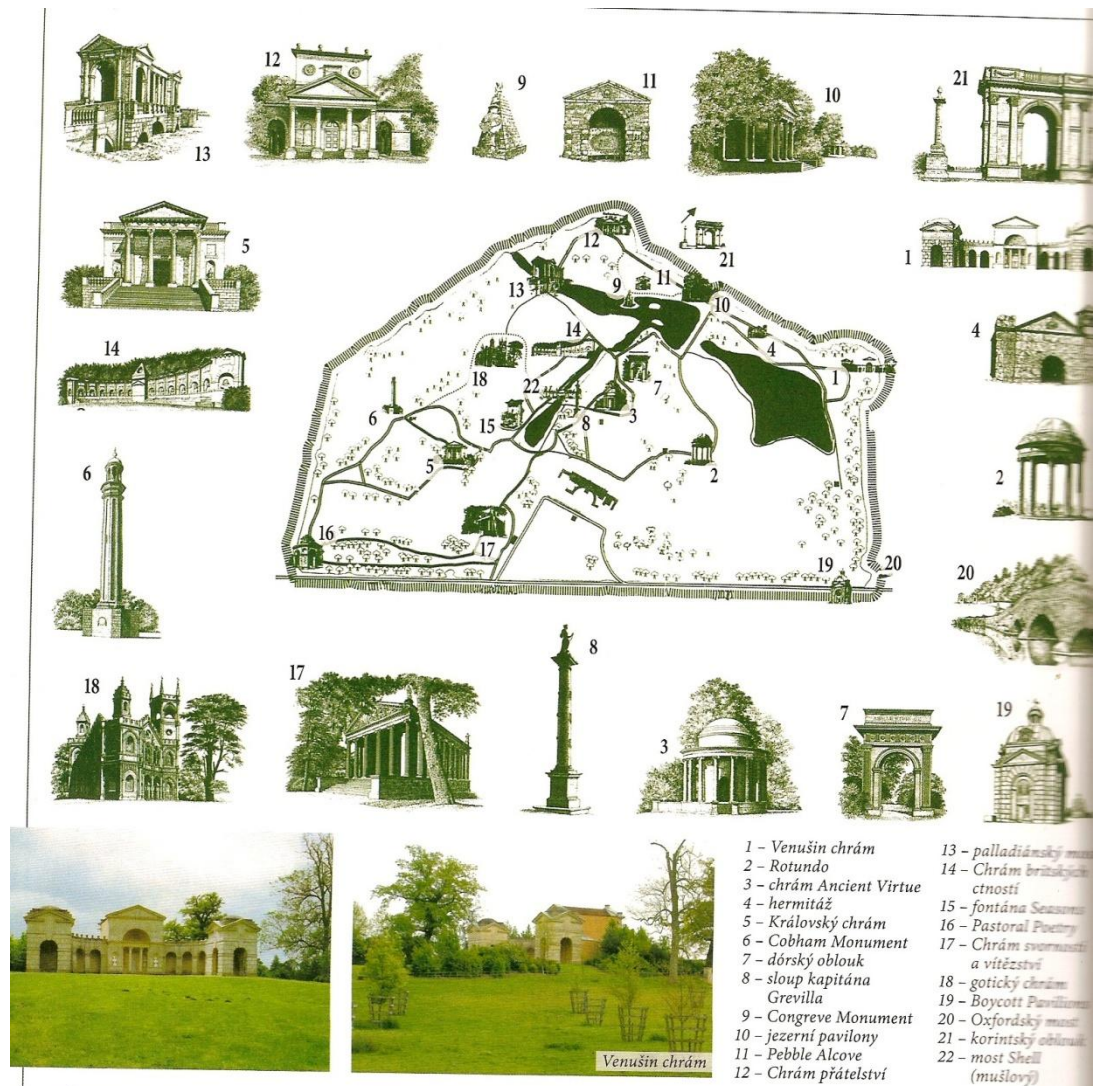
Obr. 79 Cobham Monument

(Clarke, 1997; str. 51)

Obr. 80 Půdorysné zobrazení v postupu let

(Otruba, 2005; str. 71)

Obr. 81 Půdorysné zobrazení s významnými stavbami v parku

(Otruba, 2005; str. 72)

6. DISKUZE

Při detailním zpracování dvou vybraných krajinářských parků byly pozorovány principy při tvorbě krajinářských parků. Hodnoceno bylo pomocí terénního šetření a vizuálního pozorování. Hodnocení probíhalo dle rozboru literárních podkladů výše uvedených. Hodnoceny byly zejména principy rozlehlých travnatých luk s kontrastem dřevin, terénních úprav, využití pohledů a průhledů, využití vodní hladiny. V obou případech byly tyto principy nalezeny a zhodnoceny.

7. ZÁVĚR

Cílem práce bylo popsání historie a současnosti krajinářských parků, jednotlivých etap a vzniku stylu. Popis historie jednotlivých vybraných parků. Pojednání o významných tvůrcích tohoto období. Vše bylo dokladováno na poznacích v Čechách i v zahraničí. Byly zde také popsány jednotlivé principy uplatňované při tvorbě krajinářských parků. Tyto principy byly dokládány na vybraných parcích u nás a v zahraničí. Jednalo se o park ve Slatiňanech a ve Stowe. Konkrétní principy byly znázorněny na mapách parků, tak i dokumentovány na fotografiích. Cíl práce byl splněn.

8. SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obr. 1 Průhled na zámek

Obr. 2 Půdorysné zobrazení

Obr. 3 Pohled na okolní krajinu ze zámku

Obr. 4 Půdorysné zobrazení

Obr. 5 Půdorysné zobrazení

Obr. 6 Půdorysné zobrazení

Obr. 7 Půdorysné zobrazení

Obr. 8 Čínský pavilon

Obr. 9 Zámek v podobě z roku 1846 –
1858

Obr. 10 Skleník s částí formální zahrady

Obr. 11 Pohled na zámek z Minaretu
s využitím průhledů tvořených kulisami
stromů

Obr. 12 Pohled na Minaret zrcadlící se ve
vodní hladině

Obr. 13 Půdorysné rozvržení parku a okolí

Obr. 14 Zobrazení parku z první poloviny
19. století

Obr. 15 Pohled z terasy zámku na princip
zrcadlení vodní hladiny

Obr. 16 Alpínium na skalnatém svahu
parku

Obr. 17 Jedno z mnoha vodních děl a
využití principu zrcadlení

Obr. 18 Most kopírující reliéf krajiny

Obr. 19 Stav parku na začátku 20. století

Obr. 20 Pohled na zámecký parter upraven
ve formálním stylu

Obr. 21 Půdorysné zobrazení

Obr. 22 Půdorysné zobrazení

Obr. 23 Půdorysné zobrazení

Obr. 24 Půdorysné zobrazení

Obr. 25 Pohled na zámek

Obr. 26 Využití vodních děl v zahradě

Obr. 27 Půdorysné zobrazení zámeckého
parku

Obr. 28 Půdorys parku z poloviny 19.
století

Obr. 29 Pohled na zámek skrz vodní
hladinu

Obr. 30 Půdorysný pohled

Obr. 31 Parková scénérie doplněna vodní
hladinou

Obr. 32 Půdorys parku

Obr. 33 Pohled na kulisy parku

- Obr. 34** Průhled na zámek s využitím principu zrcadlení ve vodní krajině
- Obr. 35** Zrcadlení stromové kulisy ve vodní hladině
- Obr. 36** Náhled na půdorys parku
- Obr. 37** Zámecký park v současném stavu
- Obr. 38** Ha – ha příkop v parku Rousham
- Obr.39** Využití vypůjčených dominant
- Obr.40** Ukázka průhledu do krajiny
- Obr. 41** Zámek
- Obr. 42** Situační mapka parku
- Obr. 43** Rozlehlé louky se stromovou kulisou
- Obr. 44** Modelace terénu
- Obr. 45** Modelace terénu
- Obr. 46** Cestní síť linoucí se parkem
- Obr. 47** Modelace terénu u rybníčku
- Obr. 48** Průhled parkem na zámek
- Obr. 49** Pohled na zámek
- Obr. 50** Pohled na park a lemování travnatých ploch
- Obr. 51** Vypůjčená dominanta kostelní věž
- Obr. 52** Pohled na park od zámku
- Obr. 53** Průhled z parku na hřebčín
- Obr. 54** Pohled na park od zámku
- Obr. 55** Pohled z parku na zámek
- Obr. 56** Pohled na zamrzlou vodní hladinu
- Obr. 57** Vodní hladina – uplatnění principu zrcadlení
- Obr. 58** Pohled na výsadbu u jezírka
- Obr. 59** Výsadba parku – použití principu skupinové výsadby
- Obr. 60** Výsadba parku a skupiny stromů
- Obr. 61** Výsadba parku a využití stromových dominant
- Obr. 62** Výsadba parku – se stromovou soliterou
- Obr. 63** Kontrast travnatých ploch se stromy
- Obr. 64** Dětské hospodářství
- Obr. 65** Socha koně v pozadí hřebčína
- Obr. 66** Ohrada koní Převalských
- Obr. 67** Travnaté louky a využití principů přirozené modelace terénu
- Obr. 68** Cestní síť zakonpovaná do modelace terénu
- Obr. 69** Průhled parkem na gotický chrám

Obr. 70 Rotundo – využití principu průhledů

Obr. 71 Pohled na zámek s principem zrcadlení ve vodní hladině

Obr. 72 Vodní hladina – princip vodních hladin procházející zahradou

Obr. 73 Výsadba u jezera se zrcadlením ve vodní hladině

Obr. 74 Výsadba lemující cesty

Obr. 75 Palladianský most

Obr. 76 Gotický chrám

Obr. 77 Využití stavby v kompozici doplněné dřevinami

Obr. 78 Chrám svornosti a vítězství

Obr. 79 Cobham Monument

Obr. 80 Půdorysné zobrazení v postupu let

Obr. 81 Půdorysné zobrazení s významnými stavbami v parku

9. SEZNAM LITERATURY

Knihy:

Clarke, G. 1997. Stowe landscape gardens – A comprehensive guide. The National Trust. p. 96. ISBN: 978-1-84359-128-3.

Dlouhý, B. 2004. Architektura zahrady. Computer Press. Praha. 80 s. ISBN: 80-251-0239-4.

Dokoupil, Z., Naumann, P., Riedl, D., Veselý, I. 1957. Historické zahrady v Čechách a na Moravě. Nakladatelství československých výtvarných umělců. Praha. 67 s.

Dvořáček, P. 2008. Naše nejkrásnější zahrady. Rubico. Olomouc. 215 s. ISBN: 978 – 80 – 7346 – 091 – 4.

Feroli, E., Brambilla, M. 2007. Nejkrásnější zahrady Evropy. Euromedia Group. Praha. 191 s. ISBN: 80-242-1821-2.

Hofman, J., Motl, V. 1981. Průhonický park. Středočeské nakladatelství a knihkupectví. Praha. 126 s. ISBN: 42 – 003 – 81.

Hoogvelt, F. 1999. Zahradní styly: tipy a nápady pro osobitou zahradu: tvorba zahrad v různých stylech od tradičních po moderní. Rebo. Praha. 144 s. ISBN: 80 – 7234 – 020 – 4.

Hurych, V., Stejskalová, J., Ezechel, M., Svoboda, S., Michálková, R. (eds.). 2011. Tvorba zeleně: sadovnictví – krajinářství. Mělník : Vyšší odborná škola zahradnická a Střední zahradnická škola ve spolupráci s Grada Publishing. Mělník. 303 s. ISBN: 978-80-904782-0-6.

Hyams, E. 1964. The English Garden. Thames and Hudson. London. p. 288.

Jellicoe, G., Jellicoe, S. 1995. The Landscape of Man – Shaping the environment from prehistory to the present day. Thomas & Hudson. p. 408. ISBN: 0500278199.

Otruba, I. 2005. Krásy Anglických zahrad. Vydavatelství ERA. Brno. 159 s. ISBN: 80 – 7366 – 030 – X.

Otruba, I., Ptáček, J., Švorc, L. 2007. 101 našich nejkrásnějších zahrad a parků. Pavel Dobrovský – BETA. Praha. 207 s. ISBN: 978-80-7306-320-7.

Pavlačková, K., Pavlačka, R. 2003. Zahradní architektura pro každého – průvodce založením a údržbou zahrady. Computer Press. Praha. 128 s. ISBN:80-7226-603-9.

Pavlátová, M., Ehrlich, M. 2004. Zahrady a parky Jižních Čech. Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu, o.s. a Nebe s.r.o. Praha. 415 s. ISBN:80 – 902910 – 6 – 5.

Pavord, A. 1993. Hidcote Manor Garden. The National Trust. United Kingdom. p. 64. ISBN: 978-1-84359-032-3.

Pacáková-Hošťálková, B., Petrů, J., Riedl, D., Svoboda, A. M. 1999. Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Nakladatelství Libri. Praha. 526 s. ISBN: 80-85983-55-9.

Roudná, M. 1985. Park Průhonice. Československé akademie věd. Praha. 160s. ISBN: 21 – 092 – 85.

Tobey, G.B. 1973. A history of landscape architecture – the relationship of people to environment. American Elsevier Publishing company, INC. New York. p. 305. ISBN: 0-444-00131-X.

Turner, T. 2008. Twenty Four Historic Styles of Garden desing. Gardenvisit.com. p. 84. ISBN: 9780954230630.

Časopisy:

Hendrych, J. 1999. Eduard Petzold v Čechách, 1868 – 1890. Zahrada – Park – Krajina. 8. 20 – 24.

Hendrych, J. 1999. Pückler – krajinář 19. století. Zahrada – Park – Krajina. 4. 12 – 13.

Sedlmayr, H. 1996. Krajinářský park. Zahrada – Park – Krajina. 5. 8 – 11.

Knižní průvodci:

Haupt, V. 2010. Zajímavé dřeviny zámeckého parku Slatiňany. Centaurea. 2010

Novák, J., Kulich, J., Dvořáková, E. Lednicko-valtický areál. Nakladatelství Gloriet. Brno. ISBN: 80-86644-09-X a 80-85032-84-8

Špatková, I. Lednice – park a skleník

Webové stránky:

Horšovský Týn (zámek) [online]. Wikipedie. 2007. 08. 02. 2012 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hor%C5%A1ovsk%C3%BD_T%C3%BDn_%28z%C3%A1mek%29>

Konopiště [online]. Wikipedia. 2004. 16. 01. 2012 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Konopi%C5%A1t%C4%9B>>

Kynžvart se vám představuje [online]. Kynžvart. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z <<http://www.zamek-kynzvart.cz/>>

Náměšť nad oslavou [online]. Wikipedia. 2005. 28. 02. 2012 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1m%C4%9B%C5%A1%C5%A5_nad_Oslavou>

Stowe, Buckinghamshire [online]. Wikipedia. 22. 01. 2012 [cit. 2012-04-06]. Dostupné z <http://translate.google.cz/translate?hl=cs&langpair=en|cs&u=http://en.wikipedia.org/wiki/Stowe,_Buckinghamshire>

Turistika – základní informace [online]. Heřmanův Městec. Město Heřmanův Městec. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z <<http://www.hermanuv-mestec.cz/mesto-hermanuv-mestec/turistika/>>

Veselí nad Moravou [online]. Wikipedia. 2006. 29. 02. 2012 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Vesel%C3%AD_nad_Moravou>

Vítejte na zámku [online]. Buchlovice. 08. 04. 2012 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z <<http://www.zamek-buchlovice.cz/historie/>>

Vítek, P. Hrady [online]. Vrchlabí. 03. 04. 2007. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z <<http://www.hrady.cz/?OID=3943>>

Zámek Klášterec nad Ohří [online]. Klášterec nad Ohří. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z <<http://www.zamek-klasterec.cz/web/cs-index.php>>

Z historie [online]. Slatiňany. 05. 04. 2012 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z <<http://www.slatinany.cz/omst.php>>

10. SAMOSTATNÉ PŘÍLOHY

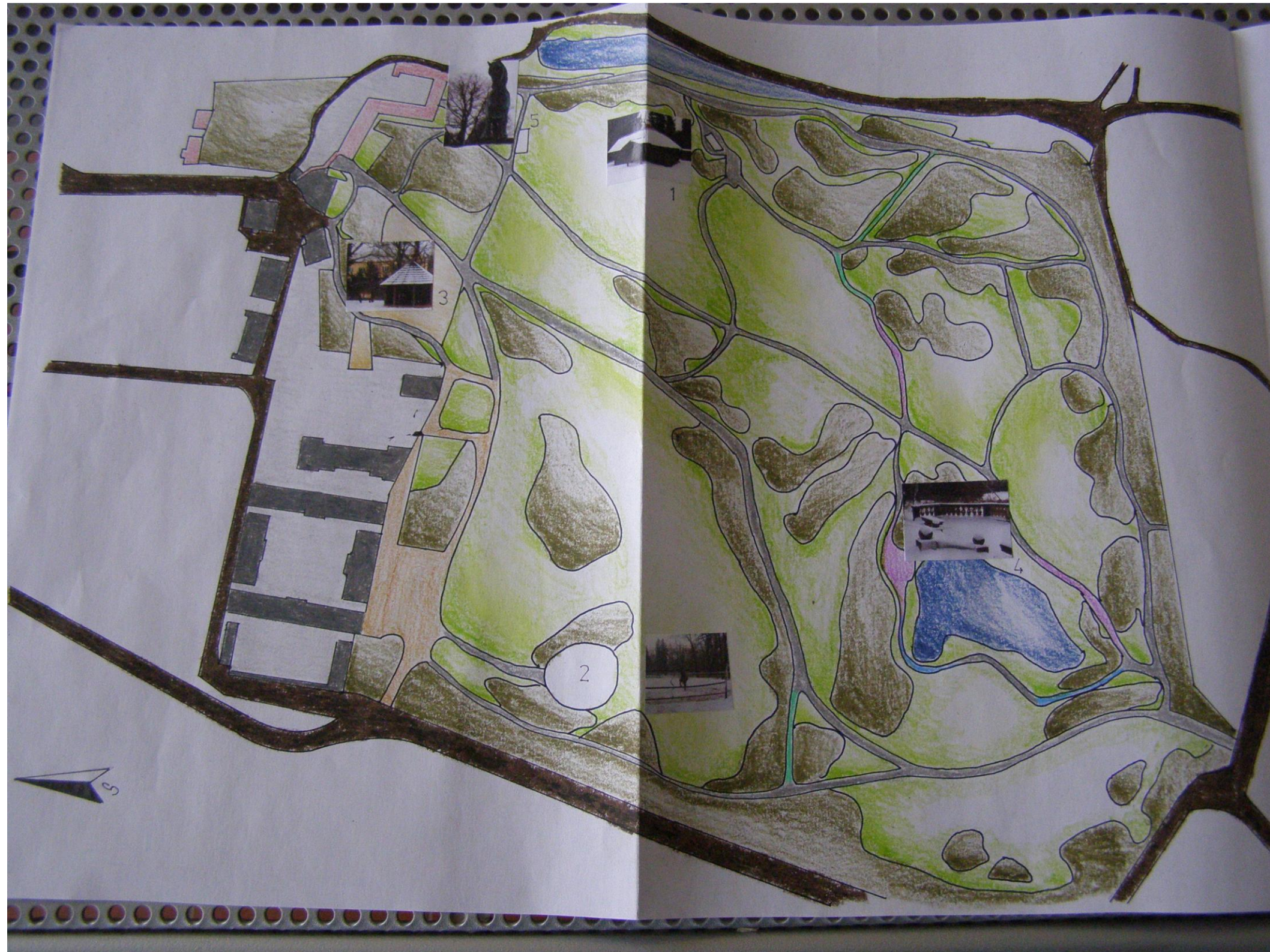
- I. ZÁMECKÝ PARK SLATIŇANY – FOTKY S PRINCIPY KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ POUŽITÝCH V PARKU
- II. STOWE – FOTKY S PRINCIPY KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ POUŽITÝCH V PARKU
- III. HISTORICKÁ MAPA SLATIŇANY
- IV. HISTORICKÁ MAPA STOWE

SAMOSTATNÉ PŘÍLOHY

OBSAH

- I. ZÁMECKÝ PARK SLATIŇANY – FOTKY S PRINCIPY KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ POUŽITÝCH V PARKU
- II. STOWE – FOTKY S PRINCIPY KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ POUŽITÝCH V PARKU
- III. HISTORICKÁ MAPA SLATIŇANY
- IV. HISTORICKÁ MAPA STOWE

I. ZÁMECKÝ PARK SLATIŇANY – FOTKY S PRINCIPY KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ POUŽITÝCH V PARKU

- CESTA - ASFALT
- CESTA - MLAT
- CESTA - MLAT + ŠTĚRK
- CESTA - ŠTĚRK
- CESTA - ZAROSTLÁ VEGETACE
- DŘEVINY
- SILNICE
- OHRADA I.
- OHRADA II.
- HŘEBČÍN
- ZÁMEK
- TRAVNATÁ PLOCHA
- VODNÍ PLOCHA

- obr. 1 DĚTSKÉ HOSPODÁŘSTVÍ
- obr. 2 OHRADA I.
- obr. 3 OHRADA II.
- obr. 4 PŘÍSTAVIŠTĚ
- obr. 5 SOCHA

 Česká zemědělská univerzita v Praze, FAPPZ Obor: Zahradní a krajinářské úpravy		Datum:	4. 4. 2012
		Konzultoval:	Ing. Barbora Eliášová, Dis.
Vypracoval:	Petra Svitáková	Formát:	4 x A4
Zadání:	STOWE - FOTKY S PRINCIPY KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ POUŽITÝCH V PARKU		
Příloha:	Púdorys		

II. STOWE – FOTKY S PRINCIPY KRAJINÁŘSKÝCH PARKŮ POUŽITÝCH V PARKU

CESTA

DŘEVINY

TRAVNATÁ PLOCHA

VODNÍ PLOCHA

ZÁMEK

- obr. 1 VENUŠIN CHRÁM
- obr. 2 ROTUNDO
- obr. 3 CHRÁM ANCIET VIRTUE
- obr. 4 HERMITÁŽ
- obr. 5 KRÁLOVSKÝ CHRÁM
- obr. 6 GOBHAM MONUMENT
- obr. 7 DÓRSKÝ OBLOUK
- obr. 8 SLOUP KAPITÁNA GREVILLA
- obr. 9 CONGREVE MONUMENT
- obr. 10 JEZERNÍ PAVILONY
- obr. 11 PEBBLE ALCOVE
- obr. 12 CHRÁM PŘÁTELSTVÍ
- obr. 13 PALLADIÁNSKÝ MOST
- obr. 14 CHRÁM BRITSKÝ CTNOSTÍ
- obr. 15 FONTÁNA SEASONS
- obr. 16 PASTORAL POETRY
- obr. 17 CHRÁM SVORNOSTI A VÍTĚZSTVÍ
- obr. 18 GOTICKÝ CHRÁM
- obr. 19 BOYCOTT
- obr. 20 OXFORDSKÝ MOST
- obr. 21 KORINTSKÝ OBLOUK

		Česká zemědělská univerzita v Praze, FAPPZ Obor: Zahradní a krajinářské úpravy	
Konzultoval:	Ing. Barbora Eliášová, Dis.	Datum:	4. 4. 2012
Vypracoval:	Petra Svitáková	Semestr:	
Zadání:	STOWE – FOTKY S PRINCIPY KRAJINÁRSKÝCH PARKŮ POUŽITÝCH V PARKU	Formát:	4 x A4
Příloha:	Pūdorys		

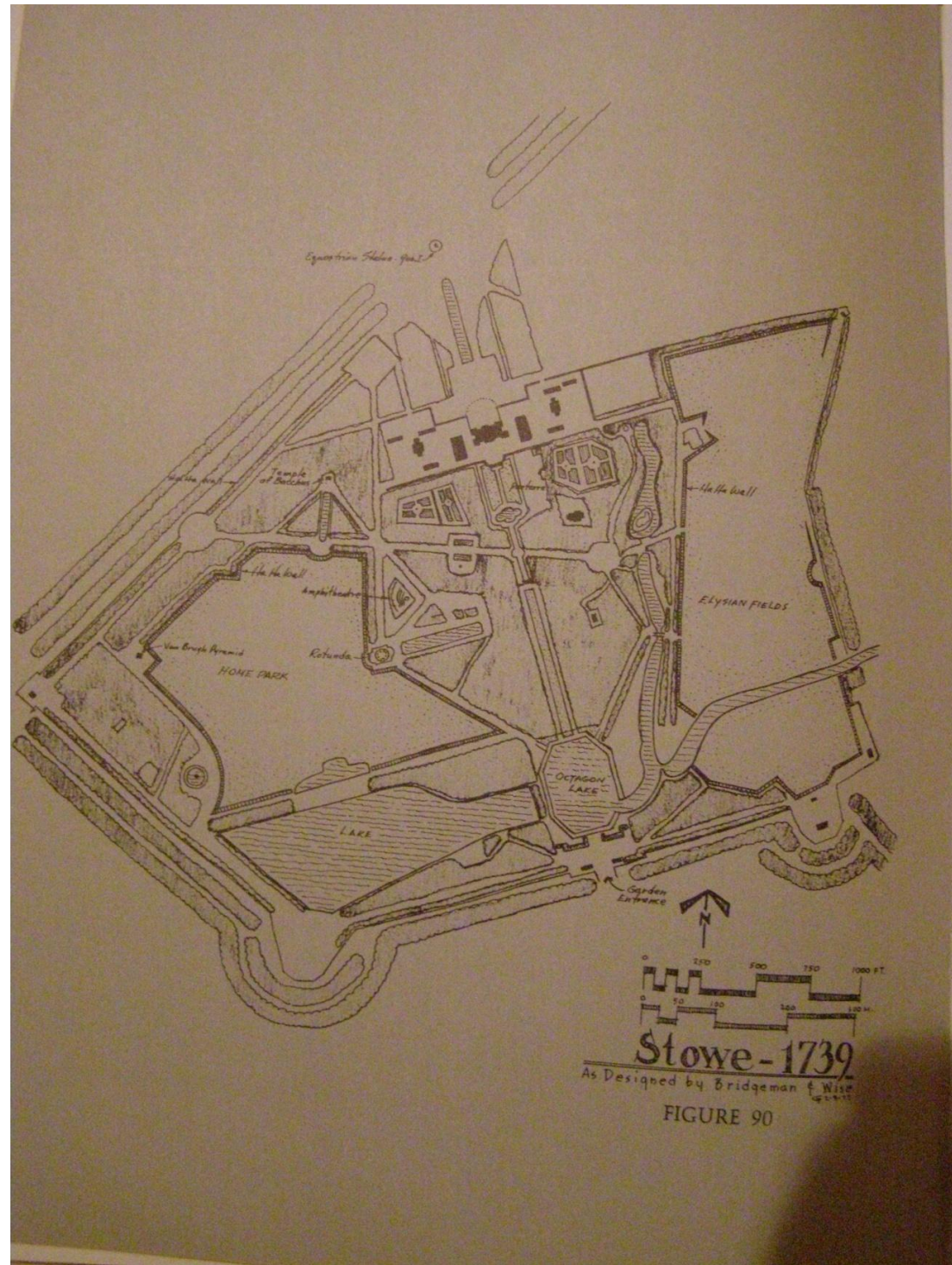
III. HISTORICKÁ MAPA SLATIŇANY

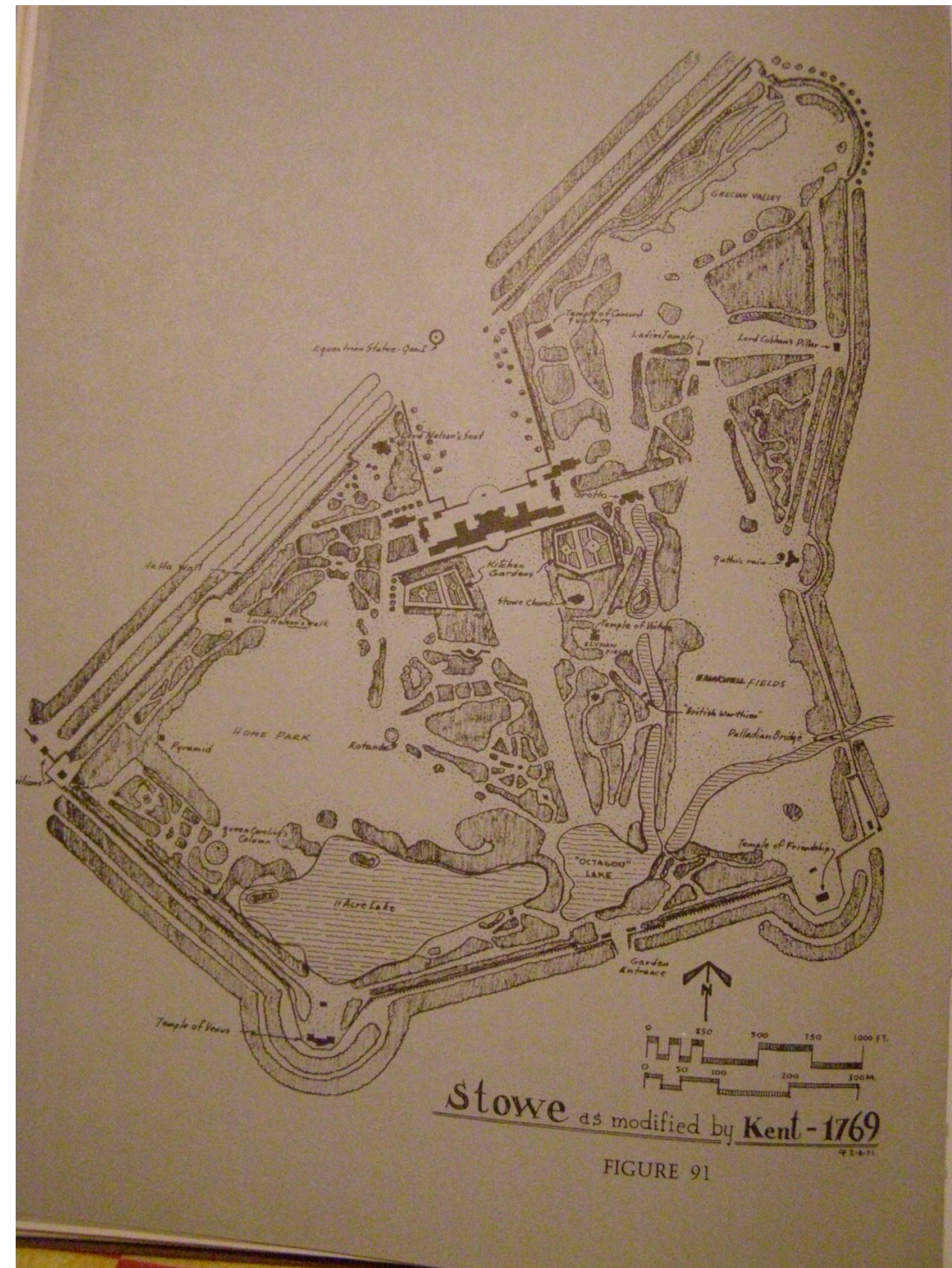
Obr. 6 Z obrázku je patrné, že zámecký park je zaznamenán již na druhém vojenském mapování z let 1836 – 1852

(<http://mapy.cz/#x=15.818064&y=49.914344&z=13&l=5&c=h>)

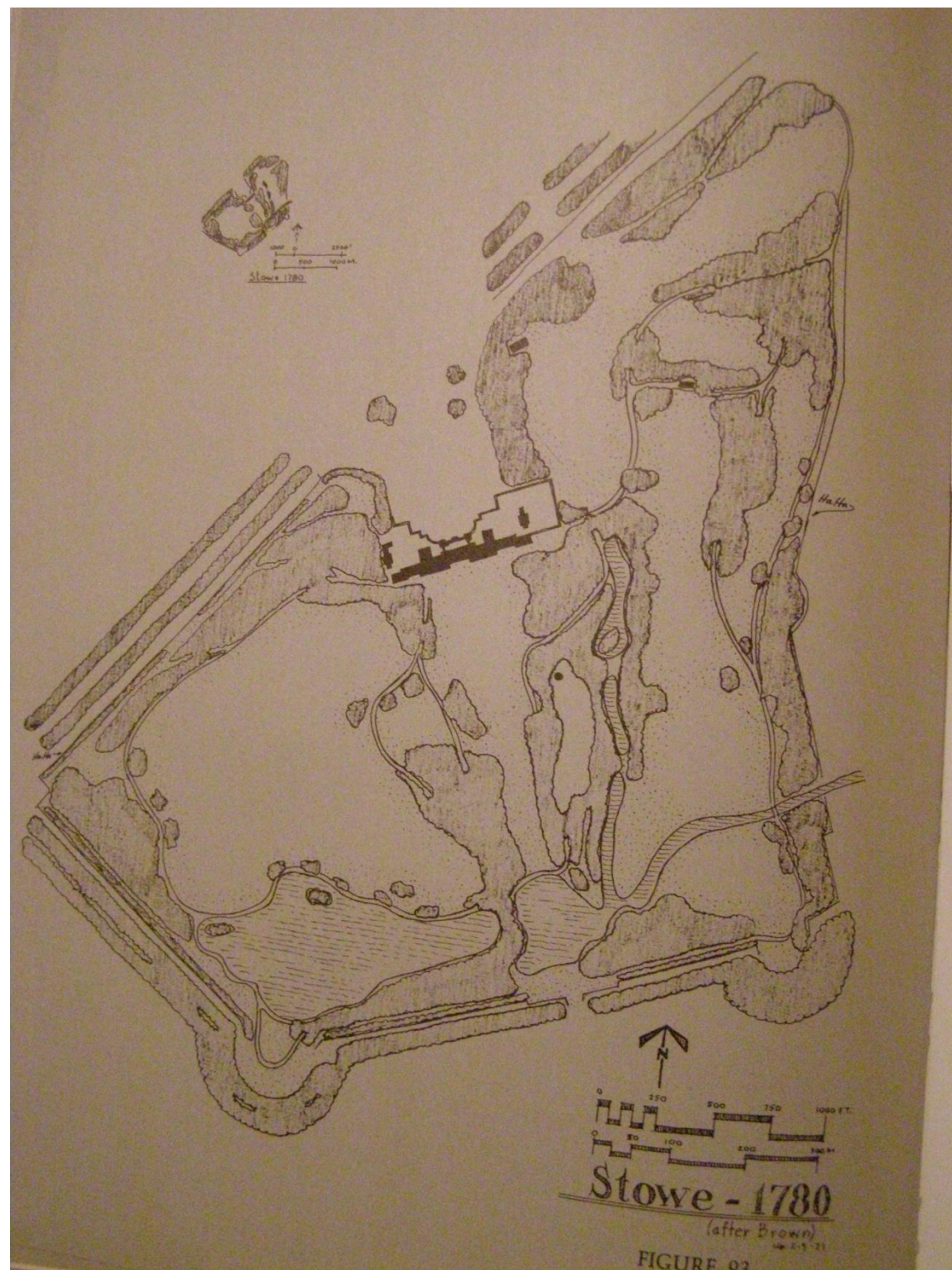
IV. HISTORICKÁ MAPA STOWE

Obr. 7 Pohled na park z roku 1739
(Tobey, 1973; str. 132)

Obr. 8 Vývoj parku z let 1769
(Tobey, 1973; str. 134)

Obr. 9 Vývoj parku v roce 1780

(Tobey, 1973; str. 136)